

QUADERNS DE PASTORAL

CARDIJN I L'EVANGELITZACIÓ DEL MÓN OBRER

**Semblança. Cronologia
Testimonis sobre l'evangelització
Actituds davant una nova situació**

PÒRTIC

LES LLIÇONS DE CARDIJN

Aquest número de QUADERNS DE PASTORAL vol homenatjar Joseph Cardijn i deixar testimoni del solc que va obrir en la nostra Església i en el qual ens inscrivim.

Cardijn va prendre consciència, ben aviat, de la profunda influència que el seu medi exercia sobre la fe d'aquells noiets així que deixaven l'escola i entraven a la fàbrica. També nosaltres creiem en la profunda relació que hi ha entre la fe i la vida, i no només en les seves dimensions personals: també les col·lectives i estructurals.

Cardijn va prendre's seriosament la incredulitat, la

descreença, del medi obrer. També nosaltres volem prendre'ns seriosament la incredulitat, la descreença, de molts dels nostres ambients socials i del nostre àmbit cultural.

Cardijn va plantejar una pastoral missionera, és a dir, evangelitzadora: no era qüestió de separar i aïllar per tal de conservar, a la defensiva, sinó de posar en relació dialèctica, interpelladora —des de dins— la fe i la vida. També nosaltres optem per una pastoral missionera que no tingui por d'interpel·lar la vida des de la fe i la fe (i tot el que s'hi relaciona) des de la vida.

Cardijn va estar profundament convençut que els apòstols dels obrers són els obrers. També nosaltres optem per una pastoral d'encarnació: és des de dins, a través de la comunió humana, com passa la paraula de la fe.

Cardijn va confiar en els joves obrers: la JOC és un moviment de joves obrers, per a joves obrers, construït pels mateixos joves obrers. També nosaltres creiem en una pastoral activa en què el Poble de Déu no és subjecte passiu, sinó actiu i corresponsable en la construcció de l'Església.

Cardijn va dedicar-se a la formació de militants: nois i noies que integrin profundament la fe en la seva vida. També nosaltres creiem en una Església edificada sobre la fe dels seus membres, una fe personalment assumida i contrastada amb la vida.

Cardijn va elaborar una pedagogia de petits grups i va ajudar a donar unes dimensions humanes, familiars, a la comunitat creient. També nosaltres creiem que la fe es viu i s'alimenta en grups de talla humana, que permetin la presència activa, l'expressió dels propis problemes, la intercomunicació en profunditat.

Cardijn va crear un ampli moviment d'Església que no anava a remolc de cap projecte temporal o civil determinat, ni donava consignes d'actuació, i que no feia,

doncs, la competència frontal a cap projecte d'organització social: a cap sindicat, a cap escola, a cap partit. També nosaltres creiem en una Església de vastes proporcions, acollidora dels petits grups i construïda sobre comunitats de fe i no pas sobre ambigües institucions cristianes —escola, partit, sindicat— ni sobre ambigües pressions institucionals damunt la vida social i política.

Estem convençuts que aquestes grans intuïcions de Cardijn continuen vàlides avui. Però també som conscients que certs sectors influents de l'Església les afirmen més de paraula que no pas de fet. Per això les expressem en el PÒRTIC d'aquest número com una professió de les nostres conviccions i els nostres compromisos pastorals.

TESTIMONIS

CARDIJN I L'EVANGELITZACIÓ DEL MÓN OBRER A CATALUNYA

JOSEP M. TOTOSAUS

L'any passat es van complir cent anys del naixement d'un profeta dels temps moderns: Joseph Cardijn. Amb aquest motiu, els moviments apostòlics obrers, a Catalunya com arreu, van homenatjar aquell que és realment el seu pare.

També QUADERNS DE PASTORAL ve a sumar-s'hi amb aquest número, que hem preparat amb il·lusió i que ara oferim als nostres lectors. Ens hem beneficiat dels materials de l'acte d'homenatge que el 19 de novembre passat la JOC i la JOBAC varen organitzar al Verdum. Tenen aquest origen, concretament, els textos de Josep Fernández, Josep Hortet, Ernestina Ródenas, Josep Maria Rovira Belloso, i Maribel Viedma. Des d'aquí en deixem constància agraïda.

1. Un primer article —«Vida i acció de Joseph Cardijn»—,

preparat per Mn. Josep Hortet, vicari episcopal, constitueix una bona semblança, que va seguint el fil de la vida de Cardijn, comentant-lo amb paraules d'ell mateix.

2. Segueixen unes taules cronològiques que han estat preparades per la nostra Redacció.

3. Els articles que vénen després volen ser un recorregut, naturalment parcial, sobre la influència de Cardijn a Catalunya:

a) Josep M. Totosaus ressegueix els primers passos de la JOC a Catalunya a cavall de la guerra civil;

b) set testimonis cobreixen l'espai que va de 1945 a avui mateix: són escrits per altres tants testimonis i protagonistes: Mercè Arnau, Lleonard Ramírez, Ernestina Ródenas, Josep Farràs, Rafael Hinojosa, Jordi Bertran, i Maribel Viedma;

c) Salvador Bardulet, antic consiliari de la JOC de la zona de Catalunya i Balears, assenyala quatre de les fecundes intuïcions de Cardijn, en un text que reproduïm de «El Nus» (revista interna que publica la federació d'Osona i el Ripollès; novembre de 1982), i Mn. Josep Maria Rovira Bellosó subratlla cinc punts en què conflueixen l'experiència dels moviments obrers i la reflexió teològica actual;

d) aquest apartat s'acaba amb un text de Gaietà de Casacuberta, actual consiliari nacional de la JOC a Catalunya, «Homenatge d'un consiliari», i amb un altre que va llegir Josep Fernández, dirigent de la JOBAC, en nom de la JOBAC i de la JOC, i que recull les grans línies d'aquests dos moviments evangelitzadors de joves obrers.

4. A la secció TEXTOS publiquem una carta que Mn. Pere Tarrés escrivia des de Núria, l'agost de 1948, a unes noies de Sarrià, i que ens evoca —amb la mentalitat i el llenguatge propis de l'època i del seu autor— la JOC d'aquells anys. Doncs bé, és bo de saber que a la publicació «Frutos y enseñanzas» que l'octubre de 1950, dos mesos i mig després de la seva mort, li dedicaven com a homenatge els centres d'Acció Catòlica femenina de Sarrià i les seves obres socials, aquesta carta de Tarrés hi és reproduïda, però havent-ne amputat pudorosament les referències a la JOC, als jocistes i al jocisme: érem a la JOC de la clandestinitat tolerada!

5. A la secció QUESTIONS publiquem dos textos que fan re-

ferència a l'evangelització: «Actituds pastorals davant una nova situació» són unes reflexions preparades per la «Unió sacerdotal de Barcelona» i recollides a la seva circular interna del mes de gener. «Sobre l'evangelització» són unes notes presentades per Raimon Ribera en una trobada del «Moviment cristià de professionals» i recollides en el seu «Missatge» del mes de febrer.

6. Només cal afegir-hi els 4 VENTS per a completar el contingut d'aquest número que el lector té a les mans.

VIDA I ACCIÓ

DE JOSEPH CARDIJN

JOSEP HORTET

Vocació (1822-1906)

El 13 de novembre de 1882 neix Cardijn a la zona industrial de Brabant (país flamenc, Bèlgica), on radica també Brussel·les. El pare té una botiga de carbó i la mare, un petit bar; cap dels dos no sap llegir.

Als 15 anys (1897) demana entrar al Seminari. Estudis.

Als 21 anys (1903) mor el seu pare.

Hauria d'escriure tot un llibre per a recordar el meu descobriment del problema obrer, sobretot el dels joves. Jo en lloc d'anar a la fàbrica com els meus companys de l'escola vaig poder anar al Seminari i arribar a ser sacerdot. Però evidentment no podia oblidar-los. Durant les meves vacances a casa se'n parlava diàriament, els veia passar en grup al matí i a la tarda anant cap a la feina. A fi de descobrir d'una manera viva llur abandó i degradació, vaig recórrer les regions industrials del país. Quan va morir el meu pare, l'any 1903, al seu llit de mort vaig fer el jurament que havia de decidir tota la meua vida, consagrant-la a la salvació de la joventut de la classe obrera (*Laics en primera línia*, pròleg).

Primers temps de capellà (1906-1912)

Als 24 anys (1906) és ordenat sacerdot; fa estudis socials a Lovaina.

Del 1907 al 1911 fa de professor d'Humanitats en un col·legi diocesà. En aquesta tasca segueix la pedagogia activa i busca la relació personal. Aprofita els estudis per a viatjar i tenir contactes amb el medi obrer d'Europa i estudiar la condició de la joventut obrera.

Cal tenir la decisió deguda per a pensar en els mètodes veri-

tables de massa. Els procediments llibrescs, purament intel·lectuals, són inoperants, com tampoc no ens podem deixar il·lusionar per les manifestacions massives ni limitar-nos a una acció superficial, exterior, que es pot manifestar a través de la ràdio, la premsa, el cinema, o bé mitjançant moviments polítics i socials, o bé amb iniciatives d'ordre cultural o merament recreatiu.

Els mitjans col·lectius no han de ser desdenyats però sí ultrapassats amb contactes més penetrants, més personals, que només es poden donar a la vida diària, als medis habituals de la massa obrera, la família, el treball, el conjunt de les relacions ordinàries (*Laics en primera línia*, p. 49).

Treball amb nois i noies del món obrer (1912-1922)

Als 30 anys (1912) comença el treball de base i posa els fonaments del moviment jocista. Va de vicari al barri obrer de Laeken (Bruselles).

Tenia trenta anys quan vaig començar la realització del meu projecte amb un jove treballador. Durant tretze anys vaig haver de tornar a començar amb altres joves treballadors. Jo sempre he recalcat això: comença de nou, torna a començar sempre (1949, a Comillas).

Aneu a un barri. No hi trobareu mai un jove sol; sempre són dos, tres, quatre, i entre ells hi ha un petit cap de grup, un petit militant natural. A partir d'aquests militants naturals, hem de formar militants missioners. Els militants obrers no es formen mitjançant lliçons o simplement sermons, sinó donant-los responsabilitats (Comillas).

Els qui pensen que la JOC és obra de Cardijn no ho han entès bé. La JOC és fonamentalment l'obra de la mateixa joventut treballadora. Exactament com ho volia Cardijn. Però Cardijn és l'home que s'ha guanyat la seva confiança (Bartolo Pérez, president de la JOC, 1962).

Als 32 anys (1914) veu la guerra. La resistència contra l'invasor alemany (homilia, carta de protesta) el porta a la presó (desembre de 1916), on passa set mesos.

La cel·la d'un pres no és mai buida; l'omplen totes les visions d'ideal que constitueixen la vida de la seva vida i la imatge del qual el persegueix (...) Allò que fa suportable l'estada a la presó

és el desig apassionat, l'esperança ardent que demà et podràs tornar a cenyir el cabestre; que podràs tornar a la tasca amb mil vegades més d'entusiasme que ahir, amb una convicció més profunda i una fermesa més decidida. La separació esperona el desig fins a l'exasperació; el sofriment forja el valor contra els obstacles i les dificultats (*La vida d'un pioner*, p. 54).

El 1915 és nomenat director de les obres socials de la regió de Brusel·les, on treballa per l'autonomia de les organitzacions obres i la formació de responsables obrers en el sindicalisme, el cooperativisme i les mutualitats.

Anaven a robar-nos la independència i l'autonomia de les nostres organitzacions. Per això preferírem ficar-nos en una cova abans d'acceptar una tutela deshonrosa, i de deixar la llibertat dels nostres sindicats a mans d'uns polítics. A la fi som lliures! (*La vida d'un pioner*, p. 61).

El 1919, sota el nom de «joventut sindicalista», comença el moviment de joventut obrera. Tonnet n'és el president.

Des del final de 1919 fins a la primavera de 1920 Cardijn ha de fer repòs absolut a l'hospital militar de Cannes.

Em sento tan estrany aquí! Vaig néixer per a treballar, i em fa patir això de no tenir res per a fer! Amic meu, malgrat el bon temps i els paisatges magnífics, la cosa no marxa. El cor no està aquí, i per tant... M'ofego veient aquests rics, aquests mandrosos, aquests inconscients... La sang em bull a les venes quan em topo amb ells i penso en els tuberculosos dissortats que ningú no aconsegueix col·locar...

Maí ningú no sabrà com he estimat el Moviment, amb quina passió m'hi he consagrat, com he desitjat fer-lo bonic, gran i independent. Com m'han fet patir certes taques! Comprendràs aleshores com sofriria si l'hagués de deixar. La classe obrera és com la personificació de Crist a la terra. I veure-la tan abandonada, tan prostituïda, tan inconscient de la seva decadència em parteix el cor. Jo que hauria volgut consagrar tota la vida a la seva redempció! (*La vida d'un pioner*, pp. 67-68).

Vers un moviment de masses (1922-1925)

El 1921 mor la seva mare, Louise.

Problemes amb la burgesia, el moviment obrer, l'Acció Catòlica i la pastoral diocesana.

El 1924 té lloc l'opció d'un bon nombre de consiliaris.

Pel març de 1925 visita Pius XI.

Sí, vós heu de tenir aquesta santa ambició d'organitzar no solament una minoria selecta sinó la massa de la classe obrera. La vostra minoria ha d'estar composta de multiplicadors que produeixin irradiació fins a l'infinit sobre la massa, que es multipliquin per deu, per cent, mitjançant llur influència i propaganda vers els companys de treball.

Cada ànima d'obrer té un valor infinit i mentre no les hàgim posat totes sota la influència de Crist i de l'Església, la nostra missió no haurà acabat, vós no podreu descansar... (*La vida d'un pioner*, p. 95).

Fundació i creixement de la JOC (1925-1939)

El 18 d'abril de 1925 dos-cents joves funden la JOC. Cardijn n'és consiliari general, als quaranta anys.

La JOC no serveix només per a reunir els joves treballadors, per a cantar o anar a passejar amb ells. No n'hi ha prou amb tenir joves i fer qualsevol cosa amb ells, no. La JOC és un moviment de joves treballadors que els ha de formar i ajudar a organitzar-se entre ells mateixos, per ells i per a ells (Comillas, 1949).

Un moviment, és a dir, una organització que posa els joves en moviment, que els fa moure, que els impulsa a obrar. Vosaltres ara, en aquesta sala, no esteu en moviment, esteu asseguts. Aquestes reunions no són moviment. El moviment és el conjunt d'actes, d'iniciatives dels joves al carrer, a casa, al medi de treball i no en reunió. A la reunió es prepara el moviment, se'l prepara i se'l controla, però el moviment es fa, es forja fora de les reunions (Comillas, pp. 48-49).

El 1927 s'introdueix la JOC a França. Invitat per Guérin, Cardijn hi és present.

El 1931, té lloc a Brussel·les una reunió de consiliaris de països en procés d'iniciació de la JOC (Suïssa, Portugal, Holanda, Anglaterra, Croàcia, Hongria, Lituània, Canadà). Hi participa Albert Bonet, consiliari de la Federació de Joves Cristians de Catalunya.

El 1934 Cardijn passa per Barcelona («La Federació de Joves

Cristians de Catalunya», Ed. Nova Terra, 1972, pp. 76-77).

El 1935 té lloc a Brussel·les un Congrés de la JOC, amb cent mil assistents de diferents països. La JOC catalana, que aleshores comptava amb 33 grups, hi té 250 representants.

Un jove dirigent nacional diu a Cardijn: ha estat formidable! Crec que abraçaria tot el món! Cardijn l'anima a la seva manera: Sí, ha estat molt bé. I ara comença el treball de debò (*La vida d'un pioner*, p. 136).

Resistència de la JOC a l'ascensió del feixisme a Europa. Ni contaminació, ni tensions internes ni cap baixa.

Segona Guerra Mundial i represa de la JOC a la postguerra (1939-1950)

Clandestinitat i resistència.

Detingut el maig de 1942 per la Gestapo, passa tres mesos a la presó. Allà comparteix la cel·la amb el president de la joventut socialista, amb el qual projecta una futura col·laboració.

Tonnet és assassinat a Dachau. Hi ha un bon nombre de víctimes de la guerra.

Plantejament missioner de l'Església francesa.

Qüestions amb els altres moviments de joventut.

No a l'anticomunisme negatiu.

Expansió mundial de la JOC: viatges de Cardijn.

El 1947, represa de la JOC a Espanya.

El 1949 Cardijn visita Comillas.

Si Pius XII hagués d'anar actualment a certs països de Sud-Amèrica a difondre-hi els seus ensenyaments, us asseguro que aviat fóra denunciat com a comunista i tancat a la presó (abril de 1949).

La internacional jocista en marxa (1950-1962)

Per l'agost de 1957 té lloc la reunió mundial de la JOC a Roma. Hi participen 32.000 jocistes, de 91 països. Se celebra el primer consell internacional, amb 450 delegats, centrat sobre els Estatuts i l'estructuració democràtica.

El futur de la JOC! Tothom comprendrà que, a la meua edat, em preocupi a mi més que a ningú. El conjunt dels problemes que decidiran aquest futur és per a fer tremolar qualsevol. D'altra banda, sembla que aquest conjunt conté tantes contradiccions internes i tantes dificultats externes que humanament parlant sembla insoluble (25 de març de 1955).

Hem vist aquí la JOC transfigurada, en l'apoteosi. Aquesta no és la JOC veritable. Podríem dir, com els apòstols al Tabor: «instal·lem aquí tres tendes». No. Nosaltres hem de marxar d'aquí... per anar a les masses que sofreixen, que no tenen els mitjans per a viure humanament, que no saben llegir ni escriure, que no coneixen la seva dignitat d'home, ni el seu destí cristià. Aquesta és l'única JOC, aquesta comença avui. Els qui estan escrivint aquesta bella pàgina de la història de l'Església són els milers de petits militants, ignorats, desconeguts, que són l'única, la JOC veritable que transforma la joventut de la classe obrera del món, a la qual és necessari restar fidels (agost de 1957, Clausura del Consell de la JOC a Roma).

Viatja per tots els continents on porta el seu missatge i aprèn a descobrir la realitat.

Neix un món nou davant els nostres ulls: el creixement de la població, sobretot als continents pobres, el poder de la tècnica que ningú no aturarà i que afecta tothom.

D'altra banda, les masses treballadores no paren de créixer en número des del subproletariat fins al proletariat tècnic, passant pels treballadors rurals. Aquestes masses prenen consciència de la situació escandalosa d'injustícia en què les mantenen els poderosos i concretament els Estats.

Cal reconstruir una societat la primera meta de la qual ha de ser servir i desenvolupar la dignitat de cada ésser humà. Els grans problemes del nostre temps (la lluita per la justícia entre els individus i entre les nacions, les discriminacions racials, el dilema guerra-pau, les migracions permanents, la utilització dels progressos científics) han de ser resolts a partir de l'home i al servei dels homes.

La classe obrera, conscient, solidària, compromesa, ha de convertir-se en la punta de llança d'aquesta revolució pacífica. La JOC és, a tots els països i a totes les situacions sense excepció, l'escola on els nois treballadors i les noies treballadores aprenen a transformar-se a si mateixos per convertir-se en llevat dins la massa,

fins a esdevenir cada un responsable de si mateix i de tots els altres.

L'Església ha de difondre el seu missatge *al si dels valors terrenals*, intrínsecament lligats al misteri de la creació. La seva teologia, la seva pastoral, la seva acció missionera han de ser pensades a partir d'aquests valors, de les necessitats concretes dels homes, en particular dels que pateixen més mancances.

Els laics cristians són els testimonis i els agents immediats i insubstituïbles de Déu al cor de la vida del món, en el qual porten a terme la missió d'evangelització de l'Església. Cal ajudar cada laic cristià a descobrir la seva vocació missionera i a viure'n l'experiència dins la seva vida diària. L'ambient habitual de la seva vida és on el cristià trobarà cada dia creients d'altres religions i no creients, amb els quals treballarà per la construcció d'un món com Déu el vol.

Els sacerdots han de ser els animadors d'aquest laïcat amb vista al seu paper en el món profà. Encara són pocs els sacerdots que ho han entès així. Els missioners han creat obres dignes d'admiració, però ja és hora que s'obrin (ells mateixos i llur acció) a les crides del món.

La JOC participa evidentment a la tasca missionera i evangelitzadora de l'Església en tota la seva acció habitual. Cada jocista és un missioner, no expatriant-se necessàriament en un país del Tercer Món, sinó a qualsevol lloc. La JOC cada vegada més ha d'arrelar a cada país en el context que li és propi; només així encarnarà l'Evangeli i l'Església, per fer de cada noi treballador i de cada noia treballadora un fill i una filla de Déu (*La vida d'un pioner*, pp. 246-247).

A partir de l'experiència i de l'inseriment entre els joves, Cardijn fa d'interlocutor amb Joan XXIII («Mater et magistra») i Pau VI.

Final de camí (1962-1967)

El 2 de desembre de 1962 Cardijn compleix el 80è. aniversari.

No sóc ni un professor ni un escriptor, sinó un home d'acció, un home en moviment, en exploració: «cerqueu i trobareu... cerqueu primer el Regne de Déu» (Lc 12,22). Al cap de cinquanta anys aquest «cerqueu» és encara la meva divisa (*Laics en primera línia*, pròleg).

El 1963, en ple ambient conciliar, apareix «Laics en primera línia». Cardijn participa al concili Vaticà II.

El 1965 deixa el càrrec de consiliari.

Als 83 anys és designat cardenal.

L'any 1966 intervé a favor de la pau al Vietnam.

On es fabriquen les armes més mortíferes? Quants obrers hi treballen? Quins beneficis en treuen els propietaris, els administradors i els accionistes d'aquestes empreses? Si tots els treballadors d'aquestes fàbriques es neguessin a l'hora a tot el món a produir per a la guerra... Més encara: si totes les organitzacions internacionals, patronals i obreres volguessin tenir la iniciativa d'oposar-se a aquesta producció...

Per què a la gent li ha de fer vergonya reconèixer que prefeix els homes a una victòria?

És més important conquerir la pau que conquerir la lluna! (*La vida d'un pioner*, p. 293).

Que el servei militar sigui substituït per un servei civil o cultural internacional que permeti a la joventut conèixer els altres països..., desenvolupar entre ells el sentit de solidaritat internacional (març de 1958).

Cardijn defensa la joc d'Espanya davant el Papa.

Continua viatjant per tots els continents.

Mor el 24 de juliol de 1967, als 85 anys, després d'uns mesos de malaltia.

TAULES CRONOLÒGIQUES

Any	Dades biogràfiques	Context eclesial	Context sòcio-polític
1876		Josep M. Urquinaona, bisbe de Barcelona.	Constitució espanyola de 1876. Comença la Restauració.
1878		Lleó XIII.	
1879		Benet Vilamitjana, arquebisbe de Tarragona.	A Bèlgica, entre 1879 i 1886, innombrables vagues per la misèria i la desesperació del proletariat.
1880		El P. Antoni Vicent inicia els «Cercles d'Obrers», a Barcelona.	
1882	18 de novembre. Neix a Schaerbeek (país flamenc).		Valentí Almirall funda el «Centre Català». A Sevilla, II Congrés de «Federació de Treballadors de la Regió Espanyola». (A Catalunya té 13.000 membres.)
1883		Jaume Català, bisbe de Barcelona.	
1886			Valentí Almirall, <i>Lo Catalanisme</i> .
1888		Torras i Bages, <i>El cle-ro en la vida social moderna</i> .	
1889		Tomàs Costa i Fornaguera, arquebisbe de Tarragona.	
1891	«Jo tenia nou anys quan aparegué la «Rerum novarum». Hauria d'escriure tot un llibre per recordar el meu descobriment del problema obrer.»	Lleó XIII, <i>Rerum novarum</i> .	Creació de la «Lliga democràtica belga» per fer front al socialisme i millorar la situació material i moral dels obrers.
1892			Bases de Manresa. Torras i Bages, <i>La tradició catalana</i> .
1893	Ingressa al Seminari; té 11 anys.	Assemblea dels «Cercles d'Obrers», a Va-	Fundació, a Bèlgica, del «Partit Popular

Any	Dades biogràfiques	Context eclesial	Context socio-polític
		lència, i creació del Consejo Nacional de las Corporaciones Católicas de obreros, presidit pel Marquès de Comillas.	Cristià», d'estil paternalista. A Catalunya, afebliment del moviment obrer de masses, influència creixent de l'anarquisme i inici de la cadena d'atemptats.
1897		Naixement de Guillem Rovirosa, a Vilanova i la Geltrú.	Assassinat de Cánovas.
1898			Pèrdua de Cuba, Puerto Rico i les Filipines.
1899		Josep Morgades, bisbe de Barcelona, i Josep Torras i Bages, bisbe de Vic.	
1901		Salvador Casañas, bisbe de Barcelona.	Fundació a Barcelona, de la «Lliga Regionalista». Ascensió de Lerroux.
1903	Mort del seu pare. «Vaig fer davant el seu llit de mort la prometença que havia de decidir tota la meua vida: dedicar-me a la salvació de la joventut i de les classes obreres.» Té 21 anys.	Pius X.	
1904			Secretariat general de les Associacions professionals de Bèlgica, en la línia del sindicalisme cristià.
1905		Separació entre l'Església i l'Estat, a França.	
1906	Es ordenat de prever. Fa estudis socials a Lovaina.		Moviment de «Solidaritat catalana».
1907	Professor d'Humanitats en un col·legi diocesà (1907-1911).		Acció Social Popular, a Barcelona, en la línia del sindicalisme cristià.
1909		Joan Laguarda, bisbe de Barcelona. Torras i Bages, <i>La glòria del</i>	Vaga general i Setmana trágica, a Barcelona.

Any	Dades biogràfiques	Context eclesial	Context socio-polític
		<i>martiri. Joan Maragall, L'Església cremada.</i>	
1910			Prat de la Riba, <i>La nacionalitat catalana</i> .
1911			A Barcelona, Congrés fundacional de la C.N.T. A Madrid, constitució de la Confederació Patronal Espanyola.
1912	Vicari al barri obrer de Laeken, a Brussel·les.		Assassinat de Canalejas. Primer Celler cooperatiu d'Espanya a l'Espluga de Francolí.
1913		Antolín López Peláez, arquebisbe de Tarragona.	
1914	La resistència a l'invasor alemany el porta a la presó durant set mesos.	Benet XV. Enric Reig, bisbe de Barcelona.	Creació de la Mancomunitat de Catalunya. I Guerra mundial.
1915		Congrés litúrgic, a Montserrat.	
1916		Mor Josep Torras i Bages.	Dissolució d'Acció Social Popular.
1917			Revolució russa. Assemblea de parlamentaris, a Barcelona. Vaga general revolucionària. Fundació, a Barcelona, d'Acció Popular; Enric Pla i Deniel n'és un dels redactors dels estatuts.
1918			Acabament de la I Guerra mundial. Govern d'unió nacional (Maura-Cambó).
1919	Inicia el moviment de joventut obrera amb el nom de «Joventut sindicalista».	Francesc d'A. Vidal i Barraquer, arquebisbe de Tarragona.	Vaga de la Canadiense, a Barcelona. Fundació de la Confederació espanyola de sindicats catòlics. Gran campanya catalanista per l'Estatut d'autonomia.

Any	Dades biogràfiques	Context eclesial	Context socio-polític
1920		Ramon Guillaumet, bisbe de Barcelona.	A Catalunya, màxima agitació social i lluita entre el sindicat únic i el sindicat lliure. Aparició del pistolerisme i assassinat de Francesc Layret. Crisi del Banc de Barcelona.
1921			Assassinat de Dato. Fundació del Partido Comunista de España. Desastre d'Annual. Constitució de l'Estat lliure d'Irlanda.
1922		Pius XI. Encíclica <i>Ubi arcano</i> , sobre l'Acció Catòlica.	La C.N.T. reafirma el seu apoliticisme. Fundació d'Acció Catalana i d'Estat Català, aquest últim per Francesc Macià. Confederació Internacional de Sindicats Cristians. Mussolini ocupa el poder a Itàlia.
1923			Primer Congrés de la Unió de Rabassaires. Assassinat de Salvador Seguí. Fundació de Unió Socialista de Catalunya. Directori militar de Primo de Rivera.
1924			Mort de Lenin i ascensió de Stalin. Fundació de Ràdio Barcelona.
1925	Dos-cents joves funden la JOC. Cardijn n'és el consiliari general.		Llei del descans dominical a Espanya. Supressió de la Mancomunitat de Catalunya.
1926		Josep Miralles, bisbe de Barcelona. Fundació de la JOC, a França.	Conspiració de Prats de Molló.
1927			Fundació de la F.A.I.
1929		Tractat del Laterà i creació de l'Estat del Vaticà.	Exposició internacional a Barcelona.

Any	Dades biogràfiques	Context eclesial	Context sociològic
1930		Manuel Irurita, bisbe de Barcelona.	Caiguda del Directori militar de Primo de Rivera. Pacte de Sant Sebastià. Fundació del Bloc Obrer i Camperol. Crisi econòmica mundial.
1931	Dirigeix, a Brussel·les, una reunió de consiliaris de països en procés d'iniciació de la JOC. Hi participa Mn. Albert Bonet de la F.J.C.	Encíclica <i>Quadragesimo anno</i> . Fundació de la Federació de Joves Cristians de Catalunya. Pastoral col·lectiva de l'Episcopat espanyol.	II República espanyola. Generalitat de Catalunya. Crisi del Banc de Catalunya. Plebiscit pro Estatut d'autonomia (Estatut de Núria).
1932			Dissolució de la Companyia de Jesús. Llei del divorci i secularització dels cementiris. Pronunciament del general Sanjurjo. Les Corts aproven l'Estatut d'autonomia. Fundació d'Unió Democràtica.
1933		VII Setmana social d'A.C., a Madrid, i III Assemblea d'Acció Social Popular, a Vic.	Universitat Autònoma de Barcelona. Fundació de Falange Española. Victòria electoral de les dretes: inici del Bienni negre. Mort de Francesc Macià. Lluís Companys, president de la Generalitat. Hitler, canceller amb plens poders i el Nacional-socialisme, partit únic.
1934	De pas per Barcelona, té contactes amb la Federació de Joves Cristians de Catalunya (Subfederació obrera-JOC).		Llei de contractes de conreu. Revolució del 6 d'octubre a Barcelona. Fundació de la Unió de Treballadors Cristians de Catalunya. Assassinat del canceller d'Àustria, Dollfus.
1935	Congrés Internacional de la JOC, a Brussel·les, amb motiu del X aniversari: 100.000 assistents.	250 militants de la F.J.C. assisteixen al Congrés internacional de la JOC.	Suspensió de l'Estatut de Catalunya. Fundació del P.O.U.M.

Any	Dades biogràfiques	Context eclesial	Context socio-polític
1936		Església de la clandestinitat i de la persecució. Exili del cardenal Vidal i Barraquer. Mort dels bisbes Iruja, de Barcelona, Huix, de Lleida, i Borràs, auxiliar de Tarragona.	Triomf electoral del Front Popular. Repressa de la Generalitat. Reforma agrària a Espanya. Fundació del P.S.U.C. Aixecament militar i Guerra civil, revolució i persecució religiosa. Llei de collectivitzacions de la Generalitat. Estatut i govern d'Euzkadi.
1937		Encíclicues <i>Mit brennender Sorge</i> , contra el nacional-socialisme, i <i>Divini redemptoris</i> , contra el comunisme. Pastoral col·lectiva dels bisbes espanyols a favor del Movimiento nacional.	Fets de maig i assassinat d'Andreu Nin. Unificació: F.E.T. y de las J.O.N.S.
1938		Gestions per al restabliment del culte públic.	Ocupació d'Austria per Hitler. Batalla de l'Ebre (80.000 baixes republicanes) i ofensiva sobre Catalunya.
1939	Cardijn passa a la clandestinitat i participa a la Resistència.	Pius XII, papa. Miguel de los Santos Díaz de Gómara, administrador apostòlic de Barcelona. «Bases para la reorganización de la A. C. española». Es dissol la F.J.C.C.	1 d'abril, acabament de la Guerra civil. Guerra mundial.
1940			Frente de Juventudes. C.N.S. Afusellament de Lluís Companys. Eix Alemanya-Itàlia-Japó.
1941		Fundació de «Economie et Humanisme», a Lió. El P. Loew comença a treballar a Marsella.	
1942		Zacarias de Vizcarra, <i>Curso de Acción Católica</i> . Obertura del Seminari de la «Mission de France». Gregorio Modrego, bisbe de Barcelona.	Llei de Cooperatives: les cooperatives subordinades a la C.N.S.

Any	Dades biogràfiques	Context eclesial	Context sociològic
1943		Mor, a l'exili, el cardenal Vidal i Barraquer. Godin-Daniel, <i>La France, pays de mission?</i>	
1944		Manuel Arce Ochotorena, arquebisbe de Tarragona.	Desembarcament aliats a Normandia.
1945			Bomba atòmica. Final de la Guerra mundial.
1946		Fundació de la HOAC. Aparició de «¡Tú!». A Catalunya, primers equips de JOC de la postguerra.	Primer llibre en català de la postguerra. Guerra d'Indo-Xina.
1947		Festes de l'entronització de la Mare de Déu de Montserrat.	
1948			Bloqueig de Berlín. Estat d'Israel. Declaració dels Drets de l'Home.
1949	Fa una estada a la Universitat pontifícia de Comillas i exerceix una profunda influència entre els estudiants.	A Randa, I Cursillo de Cristiandad. La revista «¡Tú!» passa a setmanari, amb un tiratge de 40.000 exemplars. Benjamín de Arriba y Castro, arquebisbe de Tarragona.	OTAN. Guerra de Corea.
1950		A França, fundació de l'ACO i primera reunió nacional dels capellans obrers. Encíclica <i>Humani generis</i> . El Sant Ofici prohibeix la col·laboració amb els comunistes. Any Sant.	
1951		Supressió definitiva del «¡Tú!».	Vaga de tramvies, a Barcelona. Bomba H.
1952		Contactes entre els grups de JOC i la JOAC oficial. Congrés eucarístic internacional de Barcelona.	
1953		I Curset de grups «Jesús Obrer», a Vic, per a seminaristes de Ca-	Concordat entre la Santa Seu i l'Estat espanyol. Mort de Stalin.

Any	Dades biogràfiques	Context eclesial	Context socio-polític
		talunya. La JOC catalana participa a les VI Jornadas Nacionales de la JOAC.	
1954		Esclaten les dificultats del Vaticà amb els sacerdots obrers francesos.	Bien-Dien-Phu.
1955			Pacte de Varsòvia.
1956		La JOC espanyola (abans JOAC) és reconeguda per la JOC internacional. D.D.E. a Barcelona i a Vic. Primer de maig, festa de Sant Josep Obrer.	Sublevació d'Hongria i Polònia. Crisi de Suez. Ascensió de Nikita Khrušov. XX Congrés del Partit comunista de la Unió Soviètica i revisió de l'estalinisme.
1957	Participa amb 32.000 jocistes a l'Assemblea mundial de la JOC a Roma.	Jocistes de Barcelona, Girona, Tarragona i Vic assisteixen a l'Assemblea de Roma.	Sputnik I. Tractat de Roma: C.E.E.
1958		Joan XXIII.	Crisi del Líban. Explorer I.
1959		Prohibició definitiva dels capellans obrers.	Fidel Castro.
1960	A Madrid, participa al Congreso Nacional de Juventud Obrera.	Un miler de jocistes catalans participa en el Congrés de Madrid.	Independència del Congo i de les colònies franceses.
1961		Encíclica <i>Mater et magistra</i> .	Primer home a l'espai i mur de Berlín.
1962	Es homenatja amb motiu del 80è. aniversari.	Concili Vaticà II. Declaració de JOC-HOAC sobre els problemes obrers a Astúries i conflicte amb el govern.	Crisi de Cuba.
1963	Assisteix a Oviedo al XVI Consell de la JOC espanyola.	Encíclica <i>Pacem in terris</i> . Pau VI. Declaracions de l'abat Escaró a «Le Monde».	Assassinat de Kennedy. Vietnam. La nova cançó.
1964	Assisteix al Rallye europeu de la JOC a Estrasburg.	A Montserrat, festa de comiat dels delegats catalans de la JOC que participen al Rallye europeu.	

<i>Any</i>	<i>Dades biogràfiques</i>	<i>Context eclesial</i>	<i>Context socio-polític</i>
1965	Deixa el càrrec de consiliari general de la JOC. És creat cardenal.	Acabament del concili Vaticà II. Reforma litúrgica.	
1966	Intervenció a favor de la pau al Vietnam.	Marcelo González, bisbe coadjutor de Barcelona. Campanya «Volem bisbes catalans». Crisi de l'A.C.	Assemblea constituent del Sindicat democràtic d'Estudiants de Barcelona als Caputxins de Sarrià. Manifestació de capellans.
1967	Mor el 24 de juliol, als 85 anys.	III Congrés mundial d'apostolat seglar, a Roma: Blas Piñar presideix la delegació enviada per l'Episcopat espanyol. Marcelo González, arquebisbe residencial de Barcelona. Nous estatuts de l'A.C. espanyola. Trobada de 300 consiliaris de la JOC de tot Espanya a Madrid, 71 dels quals són catalans.	Guerra dels sis dies.

PRIMERS PASSOS DE LA J.O.C.

A CATALUNYA

JOSEP M. TOTOSAUS

Aquest article no pretén sinó recollir i presentar de manera ordenada una sèrie de dades sobre els primers passos de la JOC a Catalunya a cavall de la guerra civil de 1936-1939, que es troben bàsicament a:

— Josep Castaño i Colomer, *Memòries sobre la JOC a Catalunya (1932-1970)*, Institut Catòlic d'Estudis Socials de Barcelona, Barcelona 1974, col·lecció Saurí, n. 21, pàg. 26-64.

— *La Federació de Joves Cristians de Catalunya (contribució a la seva història)*, diversos col·laboradors, editorial Nova Terra, Barcelona 1972, pàg. 75-80;

— Jaume Nualart, *Orientació catòlica i professional del dependent a «L'Església a la Catalunya contemporània»*. («Qüestions de vida cristiana» n. 75-76), Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1975, pàg. 54-58.

He intentat pel meu compte de compulsar alguna dada i de parlar amb alguns protagonistes d'alguns dels fets. També he aprofitat les notes que vaig prendre vuit anys enrera per a preparar l'article *L'Església de la postguerra*, que va aparèixer a «Serra d'Or», març de 1975, pàg. 141-145. Això és tot. Així han nascut aquestes planes que vénen a sumar-se a l'homenatge a Cardijn que constitueix tot aquest número de QUADERNS DE PASTORAL.

La JOC i la Federació de Joves cristians de Catalunya (1930-1936)

Segurament el punt inicial de la influència de Cardijn a Catalunya hauríem de situar-lo a darreries d'octubre de 1930, quan el Dr. Albert Bonet, que havia de fundar a finals de l'any següent, 1931, la FJC (*Federació de joves cristians de Catalunya*), era rebut a Brussel·les, en absència seva, per Fernand Thonet, secretari general de la JOC belga. D'aquesta conversa se'n va fer ressò el mateix Bonet en tres dels articles que va publicar, a comen-

çaments de 1931, al diari *El Matí* i que van ser recollits, ben aviat, en el volum *Un viatge de cara als joves* (Publicacions del Secretariat de Joventut, Llibreria Subirana, Barcelona, 1931). Vet ací el paràgraf inicial: «No un ni dos, sinó una sèrie d'articles ens caldria escriure sobre aquest moviment de *Joventut Obrera Cristiana* (JOC, jocisme) que és, sens dubte, el de més originalitat i transcendència de tots els que venim estudiant, i que nascut i flòrid en la petita Bèlgica, es desenrotlla amb èxit a França, passa a Austria, i s'estendrà segurament a totes les nacions cristianes». (p. 73).

L'any següent, 1931, el Dr. Albert Bonet torna a Brusselles per a participar en una reunió de consiliaris en procés d'iniciació de la JOC, dirigida, naturalment, pel canonge Cardijn.

No és estrany, doncs, que, tot just un any després de constituïda la *Federació de Joves Cristianys de Catalunya*, nasqués la *Subfederació obrera - JOC*. A partir de 1933 apareix cada mes la publicació multicopiada *JOC. Butlletí dels cercles d'estudis*. Al congrés de la Federació del mes d'abril de 1934 hi assisteixen delegats de 33 grups (o *seccions*) dels 36 d'aquesta subfederació obrera.

Cardijn passà per Barcelona l'any 1934 i es reuní amb consiliaris i militants de la Federació. L'any següent, 1935, 250 fejo-cistes i capellans participaren al Congrés jubilar de la JOC belga que tingué lloc a Brusselles a darreries d'agost. *FLAMA*, el periòdic de la Federació, comentava així l'encontre final del diumenge 25 d'agost: «A primeres hores de la tarda començà la desfilada de joves cap a l'estadi de Heysel. Quants? Cent mil. Disciplinats, joiosos, convençuts, fervents. Cent mil joves. L'estadi és atapeït de joves. Hi ha una representació de les joventuts catòliques femenines. El principal contingent de joves és de Bèlgica. Hi són representats França, Suïssa, Canadà, Holanda, Portugal, Colòmbia, Tuníssia, Algèria, Congo belga, Anglaterra, Madagascar, i hi som nosaltres» (n. 182, 13 set. 1935).

El congrés commemorava el desè aniversari de la JOC. En efecte, aquella *Joventut Sindicalista*, nascuda el 1919, que després havia passat a dir-se *Joventut Social Catòlica*, havia pres el nom definitiu de *Joventut Obrera Cristiana* en un Congrés celebrat a Brusselles el 1925 amb participació de 200 dirigents procedents de les diverses zones industrials del país.

Quan el Dr. Albert Bonet, té, doncs, els primers contactes amb la JOC belga, aquesta només tenia cinc anys de vida i tot just acabava de veure la llum pública l'edició definitiva del *Manual*. I la JOC francesa només tenia tres anys. Dos anys després naixia

com he dit, la JOC catalana, a l'interior de la Federació. El juliol de 1937, 70.000 jocistes francesos es congregaven a la «Festa nocturna del treball» al «Parc des Princes» de París per a celebrar el seu desè aniversari. Malauradament, no hi podia haver representació catalana: aleshores feia justament un any que l'alçament militar de 1936 i la subsegüent revolta i la guerra civil havien segat la vida a la *Federació de Joves Cristians de Catalunya* i a la seva *Subfederació obrera - JOC*, la qual devia tenir aleshores una quarantena de seccions amb uns vuit-cents joves treballadors.

La postguerra: un primer intent fallit (1939-1942)

L'endemà de la guerra, res no pot ser com abans, a Catalunya. La Federació no pot rebrotar i la JOC tampoc. Però alguns dels militants i dirigents s'ofereixen a col·laborar, a Barcelona, al *Consejo diocesano de los Jóvenes de Acción Católica Española (JACE)*, «seguint, fins on era possible, els mètodes de la FJC», (Nualart). Així, el setembre de 1939 hi trobem, entre altres, Josep Baguñà, Enric Solé Galceran, Jordi Bassols, Jaume Nualart, Joan Pellisa. Era consiliari del Consell diocesà de joves el Dr. Ramon Cunill, que ho havia estat de la Subfederació Obrera—JOC de la FJC. També en diversos centres parroquials, sobretot a la ciutat de Barcelona, actuaven antics membres de la Federació.

En un primer moment s'intentà, doncs, enllaçar, des de dins de les noves estructures, amb el treball apostòlic juvenil d'abans de la guerra. Però aquest esforç es mostrà inviable i aquesta etapa va acabar en sec el 1942 amb una carta del Dr. Díaz de Gómara —administrador apostòlic de Barcelona— en què demanava a un grup d'aquells dirigents de la JACE que en sortissin: la majoria eren antics militants de la FJC.

Primera etapa de l'OCPD (Orientació Catòlica i Professional del Dependent (1943-1948)

L'any següent, 1943, Mn. Amadeu Oller, que havia estat consiliari de la FJC a Sta. Madrona i que l'any 1949 havia de fundar la parròquia de St. Medir de la Bordeta, va crear l'OCPD (*Orientació Catòlica i Professional del Dependent*), una organització que

desplega, de seguida, una gran activitat. Però aquesta embranzida inicial no pot durar gaire. L'any 1948 marca tot un tombant: de fet és liquidada tota una època, com reconeix Nualart: «va ésser la fi d'una primavera esperançadora». La seva incidència en el món social i parasindical li va originar atacs i denúncies per part dels cenacles oficials del *Movimiento* i la seva independència —de direcció i d'esperit— respecte al Consell diocesà dels joves d'A.C. li va portar l'oposició d'aquest. Les pressions fetes al Dr. Gregorio Modrego, bisbe de Barcelona, van dur aquest a obligar l'ocpd a canviar de rumb.

Aquella primera ocpd (1943-1948) constitueix una experiència molt interessant de la dècada dels 40 que ha estat poc historiadada. A més, al seu interior (o al seu redós) va incubar-se la JOC de la postguerra. De fet, ben aviat va aconseguir dues coses: recollir molts antics militants fejecistes, força dels quals havien pertangut a la Subfederació obrera—JOC, i atraure un grup de capellans joves: no només els qui hi treballaven, sinó també altres, que s'hi reunien a l'ombra de Mn. Amadeu Oller i hi mantenien el caliu d'unes inquietuds apostòliques que no podien expressar-se pels canals oficials, ja fossin la sèrie de manifestacions públiques i espectaculars a què tan aficionat es mostrava el nou bisbe Dr. Modrego, ja fos l'enquadrament d'aquella JACE que no havia pogut —ni volgut— enllaçar amb el que havia estat i el que havia significat la FJC.

Jaume Nualart parla de «l'ardor apostòlic, lluitador i obrerista de la JOC», que caracteritzava l'ocpd i assenyalava com a fet destacable «en aquells primers temps, l'actuació a l'estil jocista en els llocs de treball, en l'ajut al personal més jove i en la presència activa, en la prestació de serveis, dels militants de l'ocpd, tot això impulsat per les constants reunions d'estudis». Un primer butlletí intern multicopiat s'anomenarà *Radar*. Després, la tardor de 1947, apareixerà *Tribuna*, portaveu «redactat amb força valentia i sense permís de ningú, que va arribar fàcilment als 2.000 exemplars. Però la seva difusió anava més enllà d'aquesta tirada, ja que va infiltrar-se i passava de mà en mà en gairebé totes les oficines i botigues d'importància de Barcelona» (Nualart). Castaño diu que l'ocpd «en aquella època va tenir prop de 4.000 socis. En aquest centre hi havia una acadèmia nocturna, un grup de joves molt dinàmic, un grup excursionista (...) i nombrosos serveis (assessoria jurídica, orientació professional, borsa de treball, barberia, més tard un menjador econòmic, l'Acadèmia de tècnics mercantils, etc.)». Tot això dóna idea de la vitalitat d'aquest intent apostòlic marginal.

Perquè l'ocpd representava un projecte apostòlic ben distint de l'A.C. oficial, almenys per aquests dos punts prou importants: el seu arrelament a Catalunya i a la seva història recent, i la seva obertura a la vida (naturalment, en el context de l'època). Començant per Mn. Amadeu Oller, el primer president, Narcís Dau-sà, i la majoria dels seus fundadors, els que l'animaven tenien ben viu el record de la Federació.

Reunions de capellans a l'ocpd i orígens de la JOC de la postguerra (1945-1949)

En aquestes circumstàncies, no és estrany que l'ocpd es convertís en pol d'atracció d'un nucli de capellans joves. Entre ells hi havia Mn. Pere Tarrés (1905-1950), el qual havia estat, abans de la guerra, vicepresident de la Federació. Ingressat al Seminari de Barcelona tot just acabada la guerra (que havia fet al front republicà com a metge), era ordenat capellà el 30 de maig de 1942. I després d'un any i mig de vicari a St. Esteve Sesrovires i d'un any d'estudis a Salamanca (desembre 1943-novembre 1944), era nomenat viceconsiliari del Consell diocesà dels joves d'A.C. de Barcelona el desembre de 1944. Aquesta viceconsiliaria es perllongà oficialment fins al juny de 1948. De fet, però, ja feia molts mesos que pràcticament n'havia estat marginat. Mn. Pere Tarrés era víctima d'un típic joc d'intrigues eclesiàstiques, on no només es ventilaven qüestions de prestigi personal, sinó qüestions d'orientació apostòlica: «Era públic —escriu Mn. Joan Batlles— que determinats sectors del bisbat temien que per la banda del Penedès sorgís altra vegada el "fantasma" de la Federació i no estaven disposats a consentir-ho. El pretext que va córrer era que en Tarrés s'havia de dedicar al Secretariat diocesà de Caritat» (*Circular de la Unió sacerdotal de Barcelona*, n. 19, novembre de 1975). Mn. Batlles al·ludeix aquí al nomenament de Mn. Tarrés per al «Secretariado diocesano de Beneficencia», que ja apareix al «Boletín oficial» del maig de 1945; però la publicació JACE dona una altra explicació: Mn. Tarrés cessava per malaltia. Que el «fantasma» de la Federació sorgís pel cantó del Penedès al·ludeix a les dues Jornades comarcals de joventut que el Dr. Tarrés va promoure a Vilafranca del Penedès els anys 1946 i 1947, on eren vicaris els seus amics Francesc Vergés, primer, i Joan Batlles, després. Per-

què a Mn. Tarrés se li havien confiat, com a viceconsiliari, els centres de fora ciutat.

Doncs bé, és precisament durant aquests anys (1945-1947, sembla; no m'ha estat possible de confirmar-ho amb exactitud) que als locals de l'ocpd de la rambla dels Estudis tenen lloc, amb certa regularitat, unes reunions de capellans joves. A part de Mn. Amadeu Oller i de Mn. Pere Tarrés, que s'hi deixava caure de vegades com d'amagat, perquè la cosa no era ben vista pel Consell diocesà de joves ni pel seu consiliari, hi anaven, entre altres, Mn. Joan Cortinas (antic consiliari fejecista, que havia portat un grup de JOC), Mn. Francesc Vergés Vives, Mn. Joan Batlles, Mn. Rogeli Duocastella, Mn. Francesc Sardà, Mn. Albert Viladric, Mn. Joan Noguera, Mn. Jaume Tubella. Aquest darrer, que havia estat a Bèlgica durant la guerra, tenia material jocista i duia sobre la sotana l'enseny de la JOC. Som a les acaballes de la guerra mundial, en què la vida de l'Església havia sofert un greu col·lapse a tot Europa. Però de seguida les coses reprenen i també s'obren, per bé que molt tímidament, les fronteres i comencen a penetrar algunes publicacions de França i Bèlgica. En Castaño es refereix a Mn. Joan Noguera i a Mn. Joan Alemany que estudien a Lovaina. Som, doncs, en presència d'un nucli renovador.

En aquestes reunions comencen a circular el *Manual de la JOC* i *Habla Cardijn*. I és d'aquí que comencen a sortir, l'any 1945, els primers grups que s'anomenen JOC. En aquest mateix número publiquem un testimoni —«El Dr. Tarrés i la JOC»— que es remunta a aquest mateix any. És una JOC tributària de l'experiència de la Federació, que es reviscola gràcies a petits contactes amb França i Bèlgica. Quan Mossèn Tarrés serà allunyat de la viceconsiliaria dels joves, quan aquest nucli de capellans s'anirà dispersant amb ocasió de les provisions de parròquies (el concurs general, convocat el desembre de 1947 va comportar, l'any 1948, uns canvis generalitzats que van afectar més de la meitat de la diòcesi), i quan el juny de 1948 vindrà la crisi de l'ocpd i el que, segons diu Castaño, després van anomenar «la fugida dels consiliaris», la JOC ja haurà començat.

De tota manera, el naixement de la JOC a la postguerra és més complex del que podria deduir-se del que he escrit fins aquí. Ben aviat sorgeixen també els grups de la congregació mariana del carrer de Sardenya (animats, sembla, pel P. Arcusa) i el grup de can Tunis, iniciat per Mn. Jaume Cuspinera l'any 1948 independentment de les reunions de l'ocpd.

Una clandestinitat tolerada

La JOC viu, doncs, un temps de semiclandestinitat eclesial. De fet no és fins al maig de 1946 que la Direcció central de la Acció Catòlica Espanyola publica «ad experimentum» unes «Normes generals per a l'especialització obrera». És aleshores que neixen la JOAC (Joventut Obrera d'Acció Catòlica) i la JOFAC (Joventut Obrera Femenina d'Acció Catòlica), cadascuna a l'interior de la seva branca, tal com precisava el principi primer: «L'especialització obrera (...) es desenrotllarà al si de l'Acció Catòlica Espanyola, sense dany de la seva unitat, dintre de les seves quatre branques», i com detallava el principi segon: «Per tant, cadascuna de les branques de l'Acció Catòlica organitzarà simultàniament o successivament les corresponents agrupacions d'apostolat obrer amb les denominacions següents: 1) Joventut obrera d'A.C. 2) Joventut obrera femenina d'A.C. 3) Germandat obrera masculina d'A.C. 4) Germandat obrera femenina d'A.C.»; vegeu el text provisional i el definitiu a *Ecclesia*, n. 251 (4-V-1946) pág. 483-484 i n. 336 (20-XII-1948) pág. 8-9.

Però, com era d'esperar, aquest intent d'harmonització no va reeixir. Com diu Castaño, l'estiu de 1948 «el Consell diocesà dels joves d'A.C. manifestà al prelat el seu descontentament per la proliferació de grups de JOC a càrrec d'alguns consiliaris joves i amb l'aixopluc de l'OCPD». Un any més tard tampoc no s'arribava a cap entesa entre els grups jocistes i la JOAC oficial, a desgrat dels bons oficis de Mn. Cortinas i del P. Arcusa. Havien de passar encara dos anys perquè les relacions s'encarrilessin.

Consolidació de la JOC i primer reconeixement oficial (1950-1953)

Mentrestant, l'agost i el setembre de 1950 cinc militants jocistes i un consiliari, Mn. Ignasi Casas, van participar en el Congrés jubilar belga a Brussel·les amb motiu del vint-i-cinquè aniversari, i tres militants (els únics de tot l'Estat espanyol) van assistir com a observadors a la Setmana internacional d'estudis per a dirigents de la JOC a Braine-L'Alleud. En tornar de l'estranger, els jocistes eren rebuts pel Dr. Gregorio Modrego (que els havia facilitat l'obtenció de passaport), el qual pràcticament encarrega aleshores la JOC a Mn. Ignasi Casas. L'octubre d'aquell

mateix any té també molta importància: se celebra una jornada d'estudis, es constitueix el Comitè federal i s'adopta *Responsables* (que editaven setmanalment en ciclostil els grups de Sants i de St. Francesc de Paula) com a butlletí comú. Podria, doncs, considerar-se aquesta data com a fundacional de la JOC catalana en tant que moviment organitzat i mínimament estructurat.

Només faltava fer un pas perquè s'arribés a una entesa amb l'Acció Catòlica oficial, que havia de produir-se de seguida, per bé que no sense temors i recels. El Dr. Gregorio Modrego va demanar als jocistes que es vincuessin al Consell diocesà dels joves i aquests, finalment, hi van accedir. Quan, a començaments de 1951, en Josep Castaño —segons explica ell mateix— va instal·lar-se com a responsable de la JOC en una habitació de la casa núm. 7 del carrer de Llúria, encara era consiliari diocesà de la branca de joves el Dr. Ramon Cunill, tot i que les coses havien anat canviant força i ara actuava com a president l'Enric Mañosas, del Guinardó. Però ben aviat es va produir el relleu: aquella primavera, el Dr. Ramon Cunill passava a la branca d'hommes i era substituït per Mn. Ernest Ros, amb Mn. Josep Maria Bardés com a vice-consiliari. No trigaria gaire a renovar-se la junta: en Josep Maria Tubau substituiria l'Enric Mañosas aquell octubre. I al cap de dos anys, el juliol de 1953, Mossèn Joan Batlles substituïa Mn. Ernest Ros com a consiliari diocesà de la branca dels joves. «En aquell pis de Llúria —acaba en Castaño— hi hagué ja aleshores un aire molt més natural i posat al dia en qüestió de pastoral. Feia algun temps que s'havia hagut de suprimir una revista mensual anomenada JACE (que no comprava ningú) i s'havia desat la bandera... Es tancava l'etapa «triomfalista» de l'A.C. unitària i es començava l'etapa dels «moviments especialitzats».

EL DR. TARRÉS I LA J.O.C.

MERCÈ ARNAU

En Josep Castaño, en el seu llibre *Memòries de la J.O.C. a Catalunya*, a les pàgines 53-54 fa una breu referència al Dr. Tarrés com a «fervent fejecista i ardent consiliari d'un grup de JOC dels de la OCPD els anys 46-49». Al mateix llibre, pàg. 43, ens explica que la OCPD va ser creada vers el 1946 per un grup d'antics militants de la Federació de Joves Cristians de Catalunya.

La primavera de l'any 1945, el Dr. Tarrés va ser nomenat consiliari dels centres femenins d'Acció Catòlica de Sarrià, el de Santa Eulàlia i l'especialitzat obrer de Ntra. Sra. del Roser. El cert és que, d'«especialitzat», aquest centre només en tenia el nom, perquè funcionava exactament igual que l'altre. Això sí, estava situat a la mateixa àrea d'una escola parroquial i una de nocturna, a l'edifici d'un antic patronat. Les sòcies d'aquest centre érem, majoritàriament, treballadores dels múltiples laboratoris químic-farmacèutics existents al barri.

Així que va arribar el Dr. Tarrés es va dedicar a «especialitzar» realment el centre o sigui que, aprofitant les estructures existents, les va anar transformant paulatinament i, a les noies que assistíem cada dilluns al cercle d'estudis, ens va anar parlant amb entusiasme de la JOC. En unes notes preses en un d'aquests cercles d'estudis, datada el 3 d'octubre de 1945, tinc escrit: «Fora covardies i mitges tintes! Hora és ja que treballem amb el màxim d'esforç i de tenacitat. Hem d'aconseguir que totes les noies obreres de Sarrià i les de Barcelona s'adhereixin al moviment jocista universal i que ens sentim unides a tots els nostres germans que tant hi treballen fora del nostre país!».

És gairebé impossible, i m'allargaria innecessàriament, resseguir tots els apunts que encara conservo d'aquell temps, al llarg dels cinc anys i escreix que va ser consiliari nostre fins a la seva mort a finals d'agost del 50. Recordo molt bé que ens repetia allò tan característic del canonge Cardijn: «La més petita i insignificant noieta obrera val més que el món sencer, perquè porta en ella la immensa dignitat de filla de Déu». Ens feia veure que calia ser apòstols al propi ambient. És en aquella època que, mitjançant les enquestes que fèiem als cercles d'estudi,

gràcies al *veure, jutjar i actuar* jocista, vaig descobrir la greu injustícia de moltes situacions viscudes per les meves companyes i altres persones conegudes als tallers, fàbriques o laboratoris.

Ens parlava molt de Cardijn i de la valentia de tants militants de la JOC que confessaven el Crist en ambients totalment des-cristianitzats, i que el divendres sant a la tarda, que era dia de treball, feien un minut de silenci per a commemorar la mort del Senyor. Un dia ens va comentar un fulletó que ens va fer un gran impacte i que relatava l'heroïcitat d'uns joves jocistes hospitalitzats, greument malalts de càncer, que sabien suportar amb una extraordinària enteresa els seus sofriments, que unien als de la Passió del Crist, i els oferien per al major bé i alliberament de la classe obrera.

Aquests exemples ens esperonaven. Com quan ens parlava que en els ambients de treball es guanyaven l'amistat i la confiança dels seus companys i, junts, emprenien petites accions per al millorament de les condicions de treball: locals, vestuaris, seguretat contra accidents, etc.

Tot aquell any va ser una constant formació per a l'acció, sense oblidar les moltes activitats que teníem al Centre: organitzàvem sortides i excursions i hi invitàvem les companyes i amigues; fèiem un periòdic mural; llançàvem enquestes; i no descuidàvem la formació de les nenes, que intentàvem preparar per al moment crucial que era l'entrada a l'engranatge del món del treball.

L'últim trimestre del 46 animà tres de les nostres militants perquè preparessin una ponència que havien de desenrotllar a la «I Jornada d'estudis d'apostolat obrer», que tingué lloc a les concepcionistes el dia 22 de desembre: ens reunírem en grups per a discutir els temes, que tractaven sobre treball, barri, temps lliure; havíem invitat noies dels ambients en què ens movíem; al matí hi hagué una eucaristia i a la tarda un emotiu viacrucis jocista. Tothom va sortir-ne molt engrescat.

Vers la primavera del 47, en una eucaristia celebrada clandes-tinament a la capella del sanatori de la Mercè, ens va imposar les ensenyes de la JOCE, que, crec recordar, algú li havia portat de Bèlgica. Érem deu noies que des del començament havíem seguit la formació jocista i que havíem pres responsabilitats en el funcionament del centre. Fou un compromís molt seriós per a nosaltres. Des d'aleshores ens anomenàvem membres del «petit nucli» i ens pensàvem ser les primeres noies jocistes de Catalu-

nya i probablement de tot l'Estat espanyol, i teníem molt clara la idea de la gran responsabilitat històrica que això comportava.

La festa del Corpus del mateix any vàrem conèixer l'altre grup de noies, molt joventes, que el Dr. Tarrés estava preparant per a la JOC. Al col·legi de francescanes del Poble Sec hi hagué l'eucaristia i, acabat, processó pel pati. Després, una xocolatada i un gran fi de festa amb engegada de globus. Tothom s'ho passà la mar de bé, es crearen llaços d'amistat i ens animàrem mútuament. Foren temps de gran empena i entusiasme juvenil. Ja vindrien temps més difícils.

En una carta dirigida al «petit nucli» l'estiu del 1948, ens deia: «Sobretot no us desanimeu. No feu cas de les hores amargues. Tot això exigeix l'apostolat. Cal lluitar heroicament. La vida és curta. A nosaltres ens correspon posar-hi tot el nostre esforç, tant en consolació com sense. No us admireu d'aquells jocistes (belgues) i del seu esperit de sacrifici? Hi ha sofriments de l'esperit que costen més llàgrimes que els mateixos sofriments del cos».

En una altra carta de l'any 49 —un any abans de la seva mort— ens deia: «Estem de ple al començament de les hores doloroses i difícils que s'apropen (...) s'acosten hores en què cada noia haurà de tenir tremp d'heroïna. La nostra JOC té un paper transcendental a realitzar. Ella haurà de donar la pauta. En l'exemple de l'esforç haurà d'anar endavant».

Sí, tenia raó. Un cop mort, vingueren temps molt difícils per a nosaltres. El Dr. Tarrés s'havia avençat al que la seva època permetia. En moltes de les publicacions que es feren, d'algun tros de les seves cartes, el nom de la JOC va ésser-hi suprimit. Estàvem ben soles i incompreses. Però continuàrem endavant! Als primers temps ens ajudà Mn. Ignasi Cases, que ens va fer enviar uns «Butlletins de dirigents» del Secretariat internacional, que ens serviren per als nostres cercles d'estudis. També ens reforçà el grup amb tres noies jocistes que havien estat expulsades, per aquest fet, d'un patronat o escola nocturna propera.

Més endavant, vers el 52-54, els centres de Sarrià tinguérem de consiliari Mn. Francesc Vergés i Vives, que ens ajudà amb molt bon cert. Després ho fou el vicari de la parròquia, Mn. Ignasi Armengou.

Durant aquells últims anys, havien anat naixent en diferents llocs de Barcelona grups de nois i de noies de la JOC, una mica al marge de l'Acció Catòlica oficial. Nosaltres hi havíem entrat en contacte i participat en alguna reunió a nivell de ciutat, la

primera de les quals havia estat a la parròquia de Ntra. Sra. del Port, amb Mn. Jaume Cuspinera. Últimament havia aparegut també la JOFAC (Joventut Obrera Femenina d'Acció Catòlica), que agrupava noies treballadores dels patronats obrers, però que no havien tingut formació jocista. Hi havia pugna entre les dues denominacions, que tenien un planteig radicalment diferent.

Quan vingué a la nostra parròquia un ecònom per a ajudar el Sr. Rector, que era molt vellet, començaren de debò les nostres més grans dificultats. Des del primer dia ens mirà de reüll, com si fóssim una mena de «comunistes». Volia dissoldre el nostre centre del Roser i que nosaltres, des de l'únic centre de Santa Eulàlia, ens englobéssim dintre la JOFAC. Nosaltres ens hi resistíem, per fidelitat a la JOC per la qual tants anys havíem lluitat i sofert, i també perquè vèiem que les noies dels altres grups jocistes també es resistien, lògicament, a incorporar-se a aquella JOFAC diocesana. D'altra banda, elles també ens miraven a nosaltres amb una certa malfiança perquè sabien que procedíem d'un centre d'Acció Catòlica i es creien que afavoríem la fusió de la JOC dins de la JOFAC. En realitat ens trobàvem entre els dos focs.

Quan finalment, a les darreries del 1957, els metropolitans espanyols donaren una certa autonomia als moviments cristians obrers i la JOC fou reconeguda, nosaltres ja havíem deixat d'existir com a grup i com a centre. L'ecònom de la parròquia ens havia dissolt, tancat el local i obligat a passar a l'altre centre. Però la gent estava massa cremada i hi hagué una gran dispersió. Ja no teníem edat per a incorporar-nos a altres grups de la JOC, algunes s'havien casat, d'altres s'havien fet monges, algunes antigues militants s'anaren integrant, i en foren la base barcelonina, en una associació internacional de laïques consagrades, dins de l'espiritualitat del P. de Foucauld, que recentment s'havia creat a França.

En conjunt, es pot dir que tot aquell ideal de la JOC que ens va sembrar el Dr. Tarrés havia arrelat profundament en nosaltres. Una de les nostres militants morí l'any 51, amb tot l'entusiasme de l'entrega: la Maria Bàrrios Armengol. Una altra, la Juanita Vila Buscarons, que havia estat la líder indiscutible del nostre grup, morí l'any 1960, després d'haver aguantat amb tota fermesa les múltiples dificultats que ens sobrevingueren. Com ella, també les altres hem anat prenent amb maduresa tots els compromisos familiars, socials, polítics, cívics i d'Església que la fidelitat a l'evangeli, la solidaritat amb la classe obrera i l'amor al proïsme ens han anat demanant al llarg de la nostra vida.

19 de març de 1983

TRENTA ANYS DESPRÉS

LLEONARD RAMÍREZ

Les darreries dels anys quaranta

Quan fa trenta-cinc anys ens arribava des de lluny alguna notícia de la JOC, aquesta era com un raig de llum intermitent que ens atreia cap a una forma de vida molt diferent de l'opressió que ens envoltava. En aquella època només podies ser de la JACE o de la FET (totes dues prou avorrides per l'esperit uniformitzador i totalitari).

Quan Mn. Noguera de l'OCPD ens feia alguna explicació sobre la JOC o ens proposava de preparar una enquesta, em sentia atret per aquell aire nou i obert a la realitat que ens envoltava.

El descobriment de la JOC de Cardijn, vaig anar-lo fent dia a dia, al llarg d'uns quants anys. Allò era com un pou i un cim a la vegada. Com més aprofundies els fets de la vida de cada dia, era més rica la vena d'aigua que et permetia conrear les petites accions i donar-hi vida. I com més t'anaves enlairant per a cercar l'explicació de tantes situacions injustes, t'anava arribant una llum més clara i més neta.

En primer lloc crec important que la JOC ens ajudés a valorar la família, el barri (jo era de Sants), els veïns, el lloc de treball i els amics, ja que això era valorar les arrels, descobrir-se inserit en una història amb un sentit. El coneixement concret de les fàbriques del barri i de llur història obrera era el que ajudava, i fins obligava, a aproximar-se a d'altres sectors de la vida obrera, àdhuc dins la precarietat amb què es vivia aleshores.

L'enquesta i la revisió de vida obrera eren l'eix de la metodologia jocista. Es tractava d'escrutar amb tota simpatia les situacions i les persones que les vivien, per tal de descobrir amb admiració i d'una manera pròpiament contemplativa els signes dels temps, aquells signes que avisen que arriba el Regne de Déu. De mica en mica ens adonàvem que Cardijn pretenia descobrir i plantar la llavor del Regne de Déu enmig de la classe obrera allunyada de l'Església. Obriem els ulls i descobríem una classe obrera, a la qual pertanyíem, derrotada i esclafada després d'una guerra civil terrible (150.000 barraquistes, 200.000 rellogats, jornades laborals fins i tot de setze hores, sanatoris antituberculosos plens a

vessar). Quants d'aquells primers jocistes tenien el pare, un oncle o algun altre parent empresonat o potser executat per les autoritats franquistes! L'enquesta i la revisió de vida ens anaven aclarint el fet d'una Església i un règim manipuladors de l'home i donaven sentit al nostre desig i a la nostra petita acció per crear un món diferent on els joves treballadors fossin respectats com a fills de Déu.

Després, poc a poc creixia la convicció que ens calia descobrir el pla de Déu sobre els homes i que per això era necessària la pròpia conversió. De la mà de Cardijn anàvem entrant en el teixit que fa la història dels homes. I descobríem també el pla de Déu sobre cadascun de nosaltres, sobre la nostra classe. Aquesta exigència ens portava a respectar-nos i estimar-nos a fons. Cadascú de nosaltres era fill de Déu i germà del Crist, i, per tant, calia que ens estiméssim malgrat les diferències i que ens acceptéssim complementàriament. Quina llibertat davant els autoritarismes polític i religiós existents! La joc de fet anava madurant i la distància que hi havia entre l'«actuar» i el «compromís» (traducció difícil de l'*engagement* que utilitzava l'abbé Maréchal) era més aviat curta. La joc ens havia fet plenament conscients de la necessitat del respecte davant les opcions temporals diferents i de la fe com a únic lligam autèntic.

Cal destacar la valoració que feia la joc de *l'equip de militants*, on el consiliari era un de tants. Sempre recordaré amb afecte tots aquells consiliaris que amb prou feines obrien la boca a les reunions, sobretot si es tractava de trobades de responsables. Era ben palès que acceptaven que l'evangelització de la joventut treballadora havia de ser obra de la mateixa joventut treballadora. Crec que sense el respecte a les nostres iniciatives i als nostres errors (que també n'hi havia), la joc no hauria esdevingut un moviment tan estimat pels joves treballadors. Quantes vegades intentàvem que sortís el butlletí sense que el consiliari ni tan sols hi hagués pogut donar una ullada prèvia!

Intuïcions de Cardijn

Trobo encertat que pregunteu quines són les intuïcions més importants de Cardijn sobre l'evangelització. Ho dic, perquè, pensant-hi bé, m'he adonat que mai no havia llegit cap llibre més o menys teòric on Cardijn desenvolupés la seva proposta evangelitzadora.

La intuïció de Cardijn es pot concretar en una sèrie d'aspectes: *confiar* en els joves treballadors, en la història del moviment obrer, en el pla de Déu sobre la joventut treballadora; lluitar perquè fossin els mateixos joves treballadors els protagonistes de l'expansió de l'evangeli, estimant-los tal com eren i donant suport a la seva llibertat (llibertat imprescindible per a acceptar el pla de Déu dins la història i viure'l de forma compromesa a cada situació).

La JOC ha estat sens dubte la nostra millor escola. Es feia *treball en equip*. I per cert que als equips hi havia gent ben diversa: xicots que venien menjar d'estraperlo, que vivien de petits robatoris al moll, que anaven a ventallots al forn del vidre, que vivien en pisos de condició ínfima, que cantaven als petits cors de Clavé, que cotitzaven a la CNT de l'època, que s'iniciaven a col·laborar amb la Comissió Abat Oliva... L'equip era el lloc de trobament, de flexió, de comunicació, de presa de decisions, d'ajut, de florida de l'amistat. Era difícil trobar una escola millor.

Un altre tret important de la JOC era *valorar els fets de vida*. L'enquesta, que era la base de la revisió de vida obrera, ens obligava a veure, jutjar i actuar. La nostra vida ha quedat marcada per uns trets fonamentals, d'entre els quals destaca la valoració dels fets. El nostre bagatge més important era el coneixement no teòric sinó real de la vida obrera, mitjançant el descobriment, l'anàlisi i l'acció dins el teixit humà ple d'esdeveniments, situacions, sentiments i aspiracions. Era difícil trobar una escola millor.

La JOC s'afanyava, a més, a *donar responsabilitats* dintre i fora del moviment: responsables d'aprenents, del butlletí, d'equip, de malalts, del calendari (confecció, distribució i venda), de la festa pasqual... responsabilitats totes elles veritablement educatives. N'és la prova el fet que molts jocistes, tot i la seva joventut, eren elegits «enllaços sindicals» o membres de comissions de festes de barri o de carrer. Sense aquest antecedent no s'haurien produït realitats com Nova Terra, l'Escola Activa de Pares, l'Institut de Cultura Obrera i la mateixa ACO. Era difícil trobar una escola millor.

No hi ha dubte que per a molts de nosaltres la JOC ha estat el que ens ha posat en contacte amb altres realitats obreres. El nivell d'organització i de representativitat assolit pel moviment li facilità el contacte amb organitzacions polítiques i sindicals. Hi havia militants jocistes a MSC, CCC, FLP, a l'inici de Comissions Obreres, en treballs universitaris a través de Vicenç Vives, en encontres més o menys clandestins de Montserrat. La intuïció de Cardijn s'havia fet realitat.

La preparació dels jocistes de cara a un nou estil de llar oberta impulsat per Mn. Jaume Cuspinera, va ser un factor important perquè unes llars es desenvolupessin en el testimoniatge evangèlic, l'arrelament al barri i la creació d'una xarxa de relacions entre veïns i companys que aspiraven a un canvi profund tant de l'Església com de les estructures polítiques. La intuïció de Cardijn s'obria camí.

Qüestions a l'Església institució

Sobre la presència evangelitzadora de l'Església durant els darrers cinquanta anys, des de la nostra perspectiva i experiència i fixant-nos més aviat en l'Església com a institució, els fets ens diuen que no podem ser massa benevolents.

Davant el gran desconcert d'abans i d'ara, ¿ha intentat l'Església ser honesta i fer-se una reflexió seriosa per destriar el blat de la palla i donar autenticitat a l'evangelització del món obrer? ¿Eren iguals la JOc, els «Cursillos de Cristiandad», l'Obra d'Exercicis, la JOAC, la VOJ, etc.? Sense voler eliminar ningú, ¿no calia (i continua calent) que l'Església es definís i donés suport a una pastoral del món obrer respectuosa amb les aspiracions fonamentals de la classe obrera? Durant l'època franquista, a casa nostra, part de l'Església s'ha solidaritzat de fet i de paraula amb molts homes que patien situacions injustes, però a la sortida del túnel ens adonem que això no ha estat suficient. ¿Treballàvem per l'home, «l'altre», o bé també en part per nosaltres perquè l'Estat no envaís el terreny propi? Aquests darrers anys hem parlat de moltes esglésies (l'Església que domina, la que dirigeix, la que està al servei i vol ser pobre), però, ¿no hauríem de gosar fer una Església que estimi, que estimi l'home?

Al món hi ha moltes coses que no funcionen: la pau, el creixement dels pobles del Tercer Món, el control de l'atur, el desenvolupament, el respecte a la natura, l'erradicació de la fam... I a casa nostra la situació no és pas diferent. Quina aportació pot fer-hi l'Església, podem fer-hi els cristians? Crist va dir: estimeu-vos. No va dir que estiméssim les institucions, els conceptes o les coses, sinó les persones. L'amor, perquè sigui una realitat viva, només pot ser entre persones. Qualsevol projecte que no passi per l'amor creatiu és perdre el temps, és pecat. Quantes vegades encara ens n'hauem de confessar?

DE LLEIDA A SUÏSSA,

AL SERVEI DE LA J.O.C.

ERNESTINA RÓDENAS

Entre la meva experiència com a militant en un moviment de joventut, la JOC, i la vostra, a la JOC i la JOBAC, hi ha uns quants anys de diferència. Si se m'ha demanat una aportació és perquè formem part d'una mateixa història. Jo he estat una anella en una època concreta d'aquesta història i la validesa del meu testimoniatge es deu haver de situar en aquest període. Parlaré molt en primera persona, ja que el que se m'ha demanat no és la presentació d'uns conceptes doctrinals, sinó d'un testimoniatge, amb les consegüents experiències, tal vegada parcials, però que, al capdavant, no són solament meves sinó de la JOC de Catalunya, en què he treballat com a iniciadora.

Els inicis

Vaig néixer a Andalusia. L'any 1954, quan tenia deu anys, vàrem emigrar a Catalunya. Feia tres anys que el meu pare treballava als pantans del nord del Principat. Vàrem venir com molta altra gent en aquell temps; però, tot i que per a molts el canvi va ser una millora, per a nosaltres no fou així: vàrem passar d'una ciutat a un poblet. Cal tenir en compte que en aquells moments els pobles petits de Catalunya no eren gaire bonics ni bucòlics, sinó més aviat lleigs. El canvi, doncs, va ser una mica negatiu.

La primera cosa que vaig aprendre va ser a parlar en català, segurament per respondre a les coses que ens deien. Recordo que se'ns adreçaven amb un «andalús fulero» i que nosaltres contestàvem «català fotut». Aquesta és la primera paraula catalana que vaig aprendre.

Als tretze anys vaig començar a treballar en una fàbrica tèxtil, ja que aquest era l'únic mitjà de vida d'aquella colònia. Recordo que em feia les trenes al vespre per no haver de matinejar encara més l'endemà per pentinar-me ja que ens llevàvem a dos quarts de cinc. Això va ser per a mi un descobriment terrible, una cosa decebedora. M'havia fet la il·lusió d'anar a treballar, però allò va

ser com si m'enterressin a terra, o gairebé. Vaig veure el treball com una condemna general. Les dones, talment condemnades per tota la vida, un cop casades continuaven treballant a la fàbrica. Però el pantà es va acabar i deixàrem aquell lloc. Tota la família ens vàrem traslladar a Lleida i allí les noies ens posàrem a servir i els nois es varen col·locar com van poder.

Allà vaig conèixer la JOC, quan tenia catorze o quinze anys, cosa que fou per a mi una gran descoberta. Fins aleshores mai no havia estat valorada ni apreciada per ningú (a casa segur que sí, però relativament) i allà vaig trobar un grup de persones, un consiliari i uns responsables més grans que creien de debò en la intuïció de Cardijn, malgrat que hi havia gent que entrava a la JOC perquè era el que tocava en aquells moments. Eren responsables convençuts de les intuïcions del moviment, que perdien moltes hores pacientment amb altres noies i amb mi, sense saber ni molt menys quin resultat podríem donar. Allò em va fer un bé immens. En veure'm valorada, es va començar a produir un llançament de la meua persona i vaig anar veient les coses i aprenent a opinar. Hi contribuï el fet que quan parlava a les reunions se m'escoltava i em deien: «bé, en el que dius tens raó». Tot això fou per a mi un gran ajut.

En aquesta època vaig viure, com una gran revelació, el descobriment de Jesucrist com una persona real, pròxima, totalment relacionada amb mi. No era quelcom estrany, com dels capellans o de l'Església. Va ser una experiència personal que, per descomptat, em va ajudar a prendre el camí d'una major llibertat. Potser vaig iniciar un llançament molt fort, el qual fou el factor de molts canvis en la meua vida.

Motivada per l'impuls de la JOC d'evitar el tancament en el grup i de projectar-se vers els altres, vaig canviar de feina. A les revisions de vida i al grup vaig veure ben clar de seguida que no podia continuar tancada servint en una casa durant tota la setmana, sinó que havia d'estar en contacte amb altres noies. Per això me'n vaig anar a una fàbrica. Havia sortit un mica escaldada d'una fàbrica, i vaig tornar a una altra fàbrica amb una certa il·lusió perquè tenia un objectiu. Ja no ho veia com una maledicció, sinó com una presència entre la gent, com una experiència de militant en els ambients de treball. Vaig entrar de peó en una fàbrica de galetes (per cert, molt bruta), de la qual a una companya i a mi ens van treure molt aviat perquè estàvem interessades a informar-nos. En aquells moments els treballadors, pel sol fet de voler-nos informar, ja érem revolucionaris; no calia arribar ni a l'acció ni a la reivindicació. Només per voler-te informar, eres... diguem, mal vista.

Després vaig entrar en una altra fàbrica, on vaig començar la primera experiència laboral arran d'un conveni provincial del gremi tèxtil (potser fou dels primers convenis, cap als anys seixanta). L'empresa es mostrà reticent a subscriure i aplicar un conveni que marcava un salari mínim doble o molt superior al que nosaltres cobràvem. Un parell de noies i jo vàrem anar al sindicat a informar-nos i devia ser el mateix secretari del sindicat el que a la sortida va telefonar immediatament al cap de l'empresa, el qual, assabentat del que havíem fet, a la tornada ens va clavar un bon arrambatge. Per tot plegat vaig haver de restar aïllada fent la feina de planxadora en una habitació a part, i havia de realitzar la meva tasca amb les altres noies a la sortida de la fàbrica. Allò em va donar més prestigi. Començarem per accions com mostrar el full del salari, ensenyar les coses, informar-nos...

Mentrestant s'anà realitzant un llançament de vida militant jocista gairebé massiu. Hi va haver un moment en què, com a responsable d'iniciació, portava sis grups a Lleida-ciutat. Anàvem a les parròquies a informar grups de noies sobre la JOC, a mantenir els grups, a organitzar-los...

Responsable de Catalunya

Quan la JOC es va anar organitzant per zones, des de Madrid, atesa la manca de cohesió de la JOC catalana, em varen nomenar responsable de la zona de Catalunya. Aquest càrrec, que va ser molt ben acollit a Lleida, no fou acceptat, en canvi, per molts altres llocs de la resta de Catalunya (com és ara, Sabadell, Vic, Barcelona) que no tenien gaires ganes de seguir les directrius de la capital de l'Estat. Aquí vaig haver de fer un paper una mica difícil i, malgrat tot, vaig anar prenent contacte amb totes les realitats de Catalunya i fins i tot de les Illes.

Unes tasques per a mi molt clares eren la iniciació de grups i l'organització, com una plataforma important. Per tant, tota la meua feina va consistir a organitzar iniciatives i a establir contactes en una pila de llocs: les Illes, la conca del Llobregat (per cert que em sabia de memòria el trajecte del carrilet), Berga, Gironella, Navars i fins i tot Solsona, malgrat ser un lloc rural. En canvi, al principi, vaig deixar una mica de banda llocs que ja es valien per si mateixos, com ara Barcelona. En aquella època la JOC catalana es va començar a coordinar. El fet de ser «alliberada» (ho poso entre cometes, ja que una cosa és ser alliberada i l'altra és cobrar com a tal) em va permetre d'estar més disponible i de posar-me

en contacte amb la gent, fins al punt que a les acaballes del meu càrrec de responsable de Catalunya i les Balears (per al qual recordo que vaig ser nomenada d'una manera suposo no gaire democràtica, la qual cosa va caure una mica malament) arribàrem a fer reunions de responsables de tot Catalunya, jornades que arribaven a tots els llocs del Principat, i s'assolí tal coordinació que ja es podia parlar d'una joc catalana i no simplement de grups aïllats. Aquesta tasca va ser encara més promoguda per la meva successora, gràcies al funcionament de la iniciativa i a uns mitjans més adients. Aquí va ser quan vaig començar a parlar en català. A Manresa i a Vic havia de parlar en català (jo no el parlava), en canvi a Lleida no m'hi van obligar mai. Però bé... ho vaig fer, cosa que he d'agrar a la joc. Cap dels meus germans no el parlava, però jo, gràcies al contacte amb aquests grups, em vaig iniciar al català i avui a la meva família el parlem tots i estem, més o menys, integrats a Catalunya... ben integrats.

A França i Suïssa

Una altra experiència fou el contacte amb el món de l'emigració. Un cop acabada la meva responsabilitat a Catalunya, me'n vaig anar a Suïssa, per tal d'organitzar-hi els grups de joc. Tenia vint anys i freturava per uns compromisos més intensos i forts amb els joves treballadors, i se m'oferí la possibilitat d'anar a Suïssa com a responsable alliberada. En principi, la joc suïssa havia de pagar la meitat del meu treball (jo havia de treballar només cinc hores). Però, a la pràctica, vaig haver de treballar i pagar-me les despeses, ja que, en no coincidir els nostres projectes, trencàrem les relacions. Ells volien tenir-me al servei de la seva organització i jo, en canvi, vaig veure de seguida que havia de moure'm entre els espanyols, iniciar grups i trobar-me amb la gent. Això no els va caure bé i, per consegüent, es va estroncar l'ajut econòmic i ens vàrem haver d'apanyar pel nostre compte.

Abans d'anar a Suïssa vaig viure una altra experiència molt important. Vaig passar tres mesos a París per tal d'iniciar-me al francès. Allí vaig conèixer uns aspectes de la joc inèdits per a mi. Els francesos eren molt més tècnics, amb unes reflexions més elaborades; allí es vivia i es compartia molt entre la joc francesa i els grups d'immigrants. Tenien els mètodes molt més clars; no improvisaven; sabien treballar bé. En aquell temps feren molts cursets de formació, que em van ajudar molt, ja que no havia tingut temps de cultivar la meva formació. Recordo, com una co-

sa especial, uns cursets de formació sexual, cosa de la qual en aquells temps no es podia parlar a Espanya. Allà creien que també en aquest aspecte s'havia de preparar la gent treballadora. Malgrat tenir vint anys, jo estava a la lluna sobre aquestes qüestions i em va anar molt bé de rebre aquesta formació. Allà vaig entendre bastant bé l'aspecte tècnic de les accions, els mitjans de l'acció massiva, el significat de l'acció representativa davant el col·lectiu, les jornades de reflexió... Arribàrem a formar grups d'espanyols emigrants a tot Suïssa i editàrem «Avanzada», periòdic destinat als grups jocistes emigrats de tot Europa, amb un tiratge de 5.000 exemplars.

Al moviment adult

Després d'un temps de desconexió de tota mena de grup (coincidint amb la crisi de la JOC), amb força lentitud i amb no gaire entusiasme vaig passar a l'ACO. En aquest moviment, gràcies a la revisió de vida, he anat veient poc a poc que els meus primers objectius, els que m'havien mogut des de sempre (la fe en Jesucrist, la fidelitat a la classe obrera, la manera de fer dels moviments...), continuen essent vàlids. A l'ACO, doncs, he experimentat una continuïtat. Durant un temps semblava que s'havia produït un trencament a la meua vida: havia passat la joventut i l'edat adulta encara no arribava. Mes, gràcies a aquest moviment adult, el trencament no ha estat definitiu, ja que he pogut recuperar gran part d'allò que m'havia impulsat de jove i que havia donat sentit a la meua vida.

I encara us puc dir que les vostres experiències i allò amb què he pogut connectar em refermen en la convicció sobre la validesa d'aquestes intuïcions. I espero que així com foren vàlides per a mi i per a molts altres joves treballadors (molts dels quals són aquí), ho seran també per a vosaltres.

COM HEM ESTAT EVANGELITZATS

JOSEP FARRÀS

En una reunió recent del meu equip d'HOAC, a la qual convidàrem una antiga militant, tractàrem el tema de la nostra fe i la seva trajectòria. Aquest escrit vol reflectir les aportacions de les set persones que érem a la reunió, quatre de les quals érem ja a l'HOAC a la dècada dels anys seixanta.

Fent història, constatarem que el nostre primer contacte amb l'ambient «catòlic, apostòlic i romà» havia estat molt divers: des de qui havia nascut en una família religiosa tradicional fins a qui s'havia convertit ja de gran. Tots, però, en algun moment havíem experimentat una certa inquietud religiosa: preocupació per la doctrina o per les pràctiques, fer catecisme, vocació religiosa...

Després, aquesta primera inquietud anà evolucionant per la seva pròpia dinàmica i per la incidència de factors externs i es produïren unes certes reformes en la pietat i la vida, en la comprensió de la fe, en la imatge de Déu, en el compromís del cristià en el món, etc.

A l'HOAC: els inicis d'una evolució

Fou, però, a l'època de la nostra entrada a l'HOAC quan començàrem a experimentar tensions notables entre la fe i la vida. Alguns recorden el paper clarificador que va tenir en aquest procés la lectura del *Pla cíclic* i tota la formació rebuda a l'HOAC.

Molt aviat l'esforç de síntesi pràctica entre la fe i la vida ens féu anar donant prioritat als aspectes col·lectius i ens abocà vers el compromís temporal. De retruc se'ns difuminà la consciència de pecat personal i ens caigué la imatge d'un Déu «místic»; i aparegueren un Crist «horitzontal» i uns nous «models de santedat», com és ara els lluitadors per l'estil del Che.

Paral·lelament descobrírem l'esvoranc de mentides i interessos que travessava el bloc de coses que havíem identificat com «la fe». Això ens va semblar com una «enredada» de l'Església. Aquest problema, l'havia expressat en una carta amb aquests termes: «anem intuïnt que hem d'anar deixant creences que no són la

fe, sinó simples formes culturals històriques... però quines són aquestes creences? Hom comença a llençar coses sense saber si enmig de tot llença també la fe». En el fons tampoc no et podies sostreure al pensament de si darrera l'embalum d'«educació cristiana» rebuda hi havia la fe... o no hi havia res, i, per tant, de si el «cristianisme» era aquell «més enllà» de la història humana, o bé un simple estadi intermedi ja superat.

La fe, que fins aleshores ens havia fet sentir superiors als altres, se'ns tornava problemàtica i començava a fer-nos sentir inferiors. Amb aquest rerafons, l'any 1970 iniciàrem a Barcelona unes sessions de reflexió: en el millor dels casos ens calia deixar la fe infantil del catecisme per créixer en una fe més adulta, capaç de contemplar la vida i d'entrar-hi en dialèctica. És curiós que, precisament en aquests temps de lluita i de crisi de fe, alguns començàrem a tenir relació amb monges contemplatives!

La nostra fe al moment actual

No és gens estrany que actualment visquem la fe d'una manera molt diferent de quan vam començar. Per descomptat anem acceptant que portem una marca cristiana, producte d'una cultura, com qualsevol altra. L'Església, com tot grup humà, genera una cultura, uns ritus, una forma de relacionar-se... i la fe s'enganxa a aquest suport cultural. Però, compte a no identificar-la-hi! I menys quan la composició majoritària de l'Església posa de manifest que aquesta cultura és predominantment burgesa i allunyada del poble. D'aquí que moltes creences que teníem com a veritats eternes (!) se'ns hagin relativitzat. En canvi, sembla que se'ns ha afermat la fe en Jesús i la convicció que aquesta fe, expressada o no, només té sentit si inclou l'entrega i la lluita per la justícia.

Aquest creure en Jesús i compartir la seva aposta de cercar el Regne del Pare té tot l'aire d'un camí veïnal, en què Jesús se't presenta a cada revolt i et surt amb sol·licitacions contínues i variades. És així com la fe i la vida s'interpeïen i es llimen mútuament, en un procés continuat, ja que la vida va canviant. Ara, fins i tot notes com si se t'encengués un llumet vermell quan et sents massa segur en unes fórmules ideològiques, cosa a què som tan afeccionats els occidentals.

Amb el temps també ens ha semblat constatar que l'itinerari de la fe té un paral·lelisme i un lligam amb l'experiència de l'amis-

tat: al principi (és l'enamorament) tendeixes a posseir l'altre com si fos una perllongació de tu mateix; després arribes a fer un salt qualitatiu, i acceptes que l'altre és ell mateix i que té a dir coses diferents de les teves. Aleshores és quan obres les orelles i deixes entrar l'altre dintre teu per a viure a la teva manera el que ell t'aporta, i quan comprens que ell també viu a la seva manera les teves coses. És el que et passa amb un Déu que no saps mai per on et sortirà: se t'escapa contínuament, i va sempre més enllà de qualsevol situació o esquema.

No es tracta, però, d'un moviment pendular o capriciós, ja que cada pas porta a un horitzó nou i més ampli. És un itinerari en profunditat semblant a un procés biològic, en què cada etapa és assumida en la següent. D'aquí que no reneguis el teu passat, ja que també valia i t'ha permès d'avançar. Com tampoc no renegues el pol institucional, sinó que l'acceptes com el complement, en tensió, del pol personal.

Vida espiritual, evangelització i sofriment

Tocant a la teva *vida espiritual*, ara t'acceptes tal com ets, amb els teus condicionaments, errors i fallades, i alhora restes obert a tot i a tota possibilitat de correcció o de canvi. Ets conscient del mal del món i de la teva corresponsabilitat i alhora se't foragiten moltes angoixes i complexos de culpabilitat. Et sents més alliberat, més feliç, més autèntic... i més cristià.

Tocant a l'*evangelització*, el descobriment que Jesús és universal i que l'univers és molt ampli ha estat una font de pau. Vas pel món més relaxat, amb menys pors i amb menys interès a posar coses al cervell dels altres. Ja no parteixes tant d'afirmacions o negacions prèvies, sinó que valores el diàleg i el que aprens dels altres. I en aquest diàleg surten mil coses (i molt fondes), potser sense arribar a anomenar Déu... És que les paraules et són insuficients per a expressar quelcom que no t'és una simple idea, sinó que ateny el nivell vivencial. Vius la fe, i transmetes la teva vida. Si a través d'ella es descobreix quelcom més, bé. I, si no, és que tal volta no val massa la pena el que vius.

També ha variat la forma d'enfrontar-se amb *el sofriment* dels altres. Abans intentaves trobar raons per a justificar l'injustificable; ara, en canvi, com en el cas del cec de l'evangeli, acceptes que hi ha realitats que simplement són aquí i sobre

les quals no tens cap explicació, ni en tenen. Això també t'allibera de molts muntatges mentals que et feies abans. Admets que són situacions en les quals et perds, i, per això, et limites a ser-hi, a fer companyia, a compartir... I intueixes que aquesta actitud d'acceptar i compartir la mateixa buidor de raons té quelcom que connecta amb el silenci pregon del *Stabat mater*.

ENS MANCA UN CARDIJN

RAFAEL HINOJOSA

Tres intuïcions de Cardijn

Cardijn va ser un profeta i, com a tal, es va adonar que calia fer una Església «des de baix». És a dir, creia poc en l'Església jeràrquica i va veure molt clar que la classe obrera no seria mai de l'Església si aquesta no feia un gran esforç per entusiasmar els joves amb una idea evangèlica «d'ells, per ells i entre ells».

Com a home pragmàtic, Cardijn va «despullar» l'Església de tota mena de «pompa» i va anar al moll de l'evangeli creant un mètode de revisió de vida, amb el qual els joves podien veure reflectida la seva vida diària en les actituds de Crist. Així els joves obrers entenien que a la vida havien d'adoptar una actitud de conquesta constant de qualitat humana, tant interior de cada individu com exterior de cara a la societat.

Cardijn va tenir consciència que no faria moure els joves treballadors a base de predicar-los que «sempre hi haurà pobres i rics». Per això els empenyia cap al compromís temporal, cap a l'actuació enmig de les institucions sindicals i polítiques per tal de transformar el món impregnant-lo de l'esperit evangèlic.

Fidelitat a l'Evangeli i a la classe obrera

El tret més important de la meua experiència va ser la fidelitat a l'evangeli i a la classe obrera. Aquest equilibri de la doble fidelitat era especialment difícil, a causa del compromís de l'Església jeràrquica espanyola amb el franquisme, mentre la classe obrera es veia obligada a organitzar-se en la clandestinitat. Els jocistes no dubtàvem a arrencar-nos al costat dels treballadors. Les tensions amb la jerarquia i el contratestimoni d'aquesta davant la classe obrera provocaren la crisi dels anys setanta.

Presència evangelitzadora de l'Església

La presència evangelitzadora de l'Església a casa nostra durant

els darrers cinquanta anys ha estat d'una gran ineficàcia. El compromís de la jerarquia i la immensa majoria del clergat amb les institucions polítiques de Franco ha comportat una mena de folklore i uns moviments de masses (congrés eucarístic, grans assemblees a l'estil del P. Peyton, etc.) que van fer oblidar la tasca d'evangelització del poble. Van reaccionar contra aquest greu error els capellans joves, l'abat Escarré, algun bisbe, com és ara D. Mauro Rubio, i para de comptar. No fóra just, però, minimitzar aquesta reacció dels capellans joves, com Jaume Cuspinera, Joan Carretera, Jordi Bertran, Ramon Torrella i també tants d'altres que no van poder superar la crisi i abandonaren el ministeri. Ells van mantenir-nos la fe mentre van poder i van ésser la llavor d'una Església més autèntica que crec que existeix avui. Però això no corregeix l'error global.

Perspectives de futur

No sóc qui per a profetitzar, perquè fa molt de temps que no estic en contacte amb els moviments d'Església. Però el meu criteri, com a ciutadà corrent, és que l'Església jeràrquica, llevat d'algunes excepcions, amb els seus actes col·lectius no avançarà. Les actituds de Joan Pau II, les intervencions de l'episcopat espanyol (sobre la crisi econòmica, l'atur, l'avortament...), el viatge del papa, etc., indiquen que la jerarquia no ha après res des del 1970 fins ara.

Com sempre veig el futur més positiu a la base. Per mi, la intervenció dels fidels a la marxa de les parròquies, les assemblees de creients, la desmitificació dels capellans... són un bon camí.

Però ara manca un Cardijn que sigui el motor que engresqui els joves, sobretot els joves obrers, del món i de casa nostra, amb una tasca evangelitzadora.

Per això no veig el futur gaire clar. Això hauria de ser tema d'un gran debat al si de l'Església.

UNA ESGLÈSIA

QUE NEIXIA CADA DIA

JORDI BERTRAN

Les dades intuïtives que intento presentar d'en Joseph Cardijn, cal situar-les en el llenguatge propi del seu temps i en l'evolució pròpia del seu pensament. Això vol dir que algunes es troben en embrió sense un desenvolupament complet, però que jo lleigeixo en els termes dels nostres dies.

1. La incorporació del laïcat a la responsabilitat eclesial amb poder de decisió vol ésser el *trencament del famós col·legi dels Dotze*. En la joc els laics tenien plena decisió amb vot, no solament a l'hora de fer, per exemple, les campanyes, sinó també en totes les decisions d'ordre eclesial. En tot cas, els consiliaris, amb bona voluntat, intentàvem matisar aquells punts que consideràvem conflictius; en el fons, no ens atrevíem a trencar el magisteri «propi» dels bisbes (els Dotze). Això no ha prosperat. Els laics són cridats, com a màxim, perquè donin la seva opinió. Els vots i les decisions mai no són deixats en mans del «poble de Déu», encara que hom s'ompli la boca de bona retòrica; sempre seran en mans de Roma i dels bisbes. I això vol ésser justificat a base d'Evangelí i de teologia.

2. *Llibertat de viure la fe*. Els xicots o noies s'encaminaven cap a la fe i la vivien lliurement, segons l'esperit que anaven trobant en l'Evangelí. Això era quelcom una mica desdibuixat. Mai no sabies quan es podien considerar militants o cristians. No hi havia esquemes massa fets. Sempre s'era en camí. Diria que era molt evangèlica, aquesta postura. Per aquesta raó els grups jocistes s'incorporaven amb dificultat a les comunitats parroquials massa «fetes». I els rectors difícilment ho comprenien.

3. *Sortir del clos parroquial*. La fe s'havia de viure enmig del món, no en locals parroquials tancats. D'aquí sortia el concepte d'evangelització, de missió, de presència, de testimoni gratuït viscut enmig dels altres, sense esperar-ne res, ni tan sols la conversió. La conversió, l'esperàvem més els consiliaris a causa de la nostra tasca professional.

4. *Un cert ecumenisme humanista*. No es tractava d'un ecumenisme de religions, sinó d'un ecumenisme de participació comuna,

que sobrepassava el nivell religiós, o bé implicava el món humà d'un cert sentit religiós. D'aquí que la revisió de vida volia descobrir l'esperit de Déu immers en la vida del món. Existia un nivell de participació i comunió d'una fe molt transcendent.

5. *Construir l'Església.* Tots aquests trets, viscuts amb una forta il·lusió, ens van fer viure deliciosament una etapa meravellosa d'Església que s'anava fent dia a dia com en els Fets dels Apòstols. Una Església subterrània, que naixia cada dia, que s'atrevia a ésser una mica heterodoxa, perquè buscava i cercava l'heterodòxia del Jesús que trencava els lligams que oprimien, àdhuc els religiosos. Els problemes venien cada cop que entràvem en contacte amb l'Església segura, dogmàtica, la que tenia la potestat de dir això és bo i això és dolent. I ens sentíem jutjats, però no convençuts. I els consiliaris havíem de continuar fent i ajudant a fer purgacions de la fe, perquè no era ben bé la fe oficial, malgrat que nosaltres combregàvem amb la no oficial...

Crèiem que tot plegat ja canviaria! I quan de l'oposició eclesial vam voler passar a governar a l'Església, els Dotze van incorporar el que els va convenir i prou...; els obrers ja van ésser assumits d'alguna manera...; la llibertat de viure la fe ja va ésser d'alguna manera emmarcada...; un petit tant per cent va ésser incorporat i la resta rebutjada o marginada.

És per això que les perspectives de futur són fosques!

6. *Junt amb aquestes clarors també hi havia fosques.* Provenien de les mateixes intuïcions radicals d'origen, barrejades amb la cultura pròpia del temps. La JOC era un moviment evangelitzador, educatiu i tenia, ensems, una certa responsabilitat temporal, encara que no estructurada. Alguna barreja era inevitable, encara que èticament neta.

En donar també responsabilitat a nois i noies que provenien de capes socials primàries, varen sorgir caps nous extraordinaris, però de vegades també «algun petit dictador» que accedia a la responsabilitat massa de pressa i es convertia en «petit rei».

Evidentment, la dicotomia laics-consiliaris no resistiria massa avui dia. Encara que els consiliaris ens haguéssim «encarnat». També els consiliaris posàvem massa cotó fluix en el cor dels conflictes, sobretot en el contacte amb la jerarquia. Potser ens pot pensar la bona fe de no desvincular-nos de l'Església i el drama interior de voler combregar amb una i altra Església: l'una, on teníem el cor i l'altra, on teníem el cap.

ELS DARRERS ANYS

MARIBEL VIEDMA

Sóc de la JOC i us parlaré del procés de la meva federació i de la vida dels militants. Començaré amb una frase de Cardijn: «Si tenim fe, conquerirem el món». Fou a partir d'aquest missatge que Cardijn es posà els primers joves treballadors a la butxaca. I qualsevol federació de la JOC parteix també d'aquest punt: un petit nucli de joves i un consiliari, convençuts i capaços de comunicar el missatge a d'altres joves, i així successivament.

La història, encara curta, de la meva federació també va començar així. Després de la crisi del 73, quedà un petit grup de militants capaç d'engrescar d'altres joves, i a partir d'aquí sorgiren equips d'acció i grups de revisió de vida. Quan fórem molts, organitzàrem un Consell federal perquè vetllés el procés de la JOC i connectés amb altres federacions. Amb tot, no n'hi havia prou i ens organitzàrem en assemblea federal, que és on els militants revisen, planifiquen i comparteixen, i vàrem programar jornades de formació, sortides de reflexió, etc. Enmig de tot això, poc a poc sentírem la necessitat d'anar aprofundint el sentit d'aquest compromís. Ens vàrem adonar que necessitàvem conèixer molt més Jesucrist, descobrir el que ens diu i per què ens ho diu. A partir d'aquí creàrem grups d'estudi d'evangeli i la comunitat on celebrar la fe. En definitiva, vàrem organitzar els mitjans necessaris per a respondre a les aspiracions dels militants i dels joves que ens envolten. Així anem fent possible el projecte que ens proposa la JOC.

La vida de cada dia

Per tal d'explicar com es concreta això en la vida de cada dia, vull citar un tros molt significatiu de l'evangeli de sant Mateu: «Vosaltres sou la sal de la terra. Però, si la sal es torna insípida, amb què li tornaran la salabror? Ja no val per a res, sinó per a llençar-la fora i ser trepitjada per la gent». Nosaltres ens hem cregut aquest missatge, i per això ens barregem entre la gent, entre els joves treballadors, perquè estem arrelats en aquesta realitat i

perquè som del collectiu de la classe obrera. Realitat que abasta situacions molt diverses: treball en cadena a la fàbrica, vivència en un barri, relació amb la gent, atur, estudis, amistat amb els joves treballadors que ens envolten i els companys de treball...

Viure amb esperança

Aquesta realitat, dura i plena de contradiccions i tensions, nosaltres la vivim amb esperança. Crec que això queda ben palès en el testimoni d'una companya:

«A la fàbrica volen fer una reducció de plantilla, a causa de la situació del mercat. Els del comitè hem proposat que durant sis mesos es fes una reducció d'horari, i així l'empresa podria reunir capital i nosaltres podríem conservar el lloc de treball, sobretot aquells que ho necessiten més. Davant aquesta situació costa aconseguir un acord entre els sindicats, que defensen posicions diferents. Creuen que un delegat té, o ha de tenir, les solucions a la mà. El cas és que ara anem a la fàbrica però no hi ha feina. Això fa que augmentin les tensions i es produeixin enfrontaments personals. La idea d'una reducció d'horari agrada a la gent perquè treballa menys i cobra igual, però hi ha el perill d'acostumar-s'hi.

»És important treballar perquè quelcom millori, perquè les persones canviïn i deixin de ser màquines individualistes. Jo els vull transmetre el que sóc i per què ho soc. M'he sentit, i em sento, volguda i m'adono que quan estimo algú de debò, aquesta persona s'obre i avança, sobretot en aquests moments dolorosos que viu la fàbrica, però que m'ajuden a conèixer millor la gent. He fet l'opció de construir, i això em fa feliç i em dona un sentit profund i amarg alhora, però em fa descobrir que el missatge de Jesucrist val la pena i canvia la gent».

Vida a la JOC

A la trobada setmanal parlem de qüestions d'organització del moviment i de la federació (de fet, el nucli de la JOC són les federacions i els grups de revisió de vida). Però també compartim, amb una atenció especial a cada persona, el que fem cada dia amb aquests joves de la classe obrera, els avenços i les dificultats que experimentem, els canvis que són necessaris a nivell personal i a nivell estructural. A la darrera reunió manifestàvem el següent:

És necessari estar atents als joves de la classe obrera. Però això no és suficient si no actuem en coherència amb el que hem observat i si no ajudem els joves a créixer en el compromís d'acció i en la seva maduració personal.

Penso de vegades que el sol fet de saber de què som capaços i de creure'ns-ho de debò ja fóra una gran cosa. Recordo, com és ara, que joves del meu barri que fa un any no sabien què fer del temps lliure, han esdevingut capaços de planificar aquest curs per als altres joves del barri, gràcies a llurs trobades i organització. Aquests joves, arran d'uns campaments d'estiu, volen projectar unes diapositives d'aquesta activitat per als altres joves, fer una festa oberta a tothom, etc.

La *iniciació* consisteix en tota aquesta tasca educativa de cada dia vers aquests joves. La iniciació, doncs, és un procés lent que es fa amb una metodologia concreta; consisteix a fer camí juntament amb els joves, a partir d'ells (la seva vida, les seves aspiracions, les seves capacitats reals), tot fent-los conscients de llur realitat i capacitat de transformar les coses mitjançant l'acció i la reflexió. Per tant, la iniciació no es basa solament en l'acció sinó també en la reflexió i l'organització, ja que l'avenç es realitza a partir de la reflexió sobre la vida i de la descoberta de les pròpies fallades. Per això calen espais on els joves puguin expressar-se, escoltar i ser protagonistes d'allò que es va fent. Permeteu-me que us recordi aquesta frase de Cardijn: «la JOC és un moviment per, per als i entre els joves treballadors».

La JOC és una cosa molt senzilla. El militant no és una persona que fa grans coses, sinó que va fent i vivint cada dia el que ell creu. La JOC és un estil de vida enmig de la gent. Cada dia els militants seguim, millor intentem seguir, els passos de Jesús, el camí que ell ens ha obert. La JOC més que explicada amb paraules ha de ser viscuda.

Finalment, vull donar les gràcies, en nom de la JOC, a tots aquells que des de Cardijn fins ara heu fet possible la història d'aquest moviment. Sense vosaltres avui no fórem aquí. Gràcies a tots.

LES FECUNDES

INTUÏCIIONS DE CARDIJN

SALVADOR BARDULET

El dia 24 de juliol de 1967 moria Josep Cardijn. La JOC de Catalunya, entre altres actes (potser més aviat pocs) va llançar un recordatori imprès. Personalment (jo, aleshores, era consiliari del que en dèixem la «zona de Catalunya i Balears») vaig tenir cura de la tria de textos d'en Cardijn que van ser transcrits al recordatori. Recordo que la tria ja vaig fer-la amb l'intent de mostrar les principals intuïcions del fundador de la JOC.

Pocs anys abans, jo havia anat descobrint la figura profètica de Cardijn. Va ser arran d'una conversa que vaig tenir amb un altre consiliari de la JOC tot comentant un darrer discurs de Cardijn. Gairebé textualment, jo vaig dir: —«Aquest home ja ens repapieja. Sempre diu el mateix». L'amic consiliari em va fer: —«No t'ho creguis pas! Això ho dius perquè no l'has sentit mai de viva veu. És veritat que sempre diu el mateix, però quan l'escoltes sembla que ho diu per primera vegada».

Com deu passar amb tots els profetes, tampoc Cardijn no devia adonar-se de l'abast i del cos que anirien prenent les seves afirmacions. De quedar-se en solitari, ben segur que s'hauria limitat aquest abast. Però darrera i al voltant d'aquest home va anar creixent tot un moviment fet d'accions reflexionades a base dels inacabables perquè, un moviment entès com a tal, és a dir, en marxa, esperonat constantment pel ja clàssic «partir de la vida per tornar a la vida, transformats i amb afany de transformar-la». En parlar, doncs, de les intuïcions, ben cert poques, com s'escau a tot profeta, hem de dir que van ser fecundes mercès a tot un moviment de laics i de preveres que les va anar madurant i configurant. Cardijn va donar els primers cops de cisell a la pedra; el moviment que en va sorgir va culminar —i encara continua perfilant— l'escultura.

El fet és que aquestes intuïcions —per sort— van traspasar les fronteres de la JOC. Ja no són patrimoni exclusiu de la JOC. Han estat germen de renovació per a tota l'Església. I tant de bo que continuïn essent-ho.

Tot seguit passo a desgranar aquestes intuïcions. Les poso tal

com se m'han anat acudint. No hi ha cap ordre de prioritat. Els textos il·lustratius que van entre cometes són de Cardijn.

Cap a una pastoral missionera

Els mitjans pastorals utilitzats partien del fet que totes les persones eren cristianes. Només calia donar-los un toc d'atenció perquè refresquessin uns coneixements doctrinals i regularitzessin la seva participació als sagraments. Pensem, al nostre país, en les missions populars i altres actes multitudinaris. Es tractava, doncs, de conservar una fe ja adquirida. Cardijn esberla aquesta suposició. Per a molts és novetat l'anunci de Jesucrist i cal que aquest anunci es faci en el lloc on la persona viu la seva vida i atenent els condicionaments de la vida personal i col·lectiva que són obstacle a l'acolliment del missatge.

«La meua preocupació fonamental ha estat sempre la de fer entrar la religió dins la vida, en els medis de vida i en els problemes que susciten.»

La pastoral popular havia tingut uns accents primordialment funeraris: abans de la mort, la mort i després de la mort. Potser sense voler-ho, però el fet és que la vida passava a ser una antesala de la mort i la mort, el moment de la gran decisió. Cardijn, en accentuar la missió que cada persona té a la vida present, fa d'aquesta fidelitat a la vida el «moment» de la gran decisió. És la intuïció més repetida al llarg dels seus vuitanta anys. No se n'amaga pas. Nosaltres ja la sabíem de nord.

«He repetit als joves de la JOC sense cansar-me: Cada jove treballador, cada noia treballadora, té una missió i un destí divins; no a l'altra vida, després de la mort, sinó ara, des d'avui, en la seva vida concreta i diària, en la qual és el primer i immediat apòstol de Déu, en el seu medi, entre els seus companys.»

Dins l'argot eclesial·lístic i pastoral abundava la paraula ànima: «salvar ànimes», tal parròquia tenia cinc-centes «ànimes», «llevar *almas de joven a Cristo*» —deia l'himne de la Acció Catòlica Española. Aquesta reiteració portava, si més no, a un oblit o menyscabament dels fets o circumstàncies que condicionen la realització de la persona humana. Cardijn no parava de clamar que cada jove s'adonés de la seva dignitat humana i, per tant, de la dignitat de tota persona humana. I de fer veure que la salvació de Déu manifestada a través de Jesucrist va adreçada a tot l'home. Sense oblidar tampoc que en cada persona existeix un germen d'indignitat,

de pecat. La Revisió de vida, el mètode nascut a la JOC, és inconcebible sense la part adreçada a la transformació personal.

«No es poden salvar les ànimes si es deixen perdre els cossos. Jo mai no he trobat una ànima sola... Aquí neix la necessitat de buscar bones condicions de treball.» «Vosaltres, humils treballadors, teniu una gran dignitat: sou fills de Déu. Heu de ser revolucionaris per aconseguir més justícia social i més amor. Però, comenceu per la revolució dins vosaltres mateixos.»

La responsabilització del laïcat

Si m'hagués proposat d'exposar aquestes intuïcions amb un ordre de prioritats, em sembla que aquesta hauria hagut d'anar primer. Que jo sàpiga, Cardijn només va publicar un llibre. I encara «al final del meu camí, en vigílies del meu 80è. aniversari». El seu títol, *Laics de primera línia*. El moviment de la JOC va inaugurar una nova concepció de la responsabilitat del laïcat dins l'Església. La JOC va empènyer la teologia perquè revisés el concepte de missió del laic cristià. Jo tinc ben present (i ja ho he escrit en una altra ocasió) com, en assistir a algun Consell de la JOC on es feien presents els màxims responsables del moviment per a decidir el camí a seguir, més d'una vegada em deia a mi mateix, mentre se'm feia un nus al coll produït per l'emoció: «això és l'Església; això hauria de ser l'Església». Perquè allà el president feia de president, el responsable, de responsable... el prevere (o consiliari), de prevere. Allò era una mostra palpable de la corresponsabilitat eclesial.

«Creure que només el sacerdot té un paper actiu dins l'Església, que el fidel laic no ha de fer altra cosa que escoltar i rebre, que és una part passiva de l'Església, seria una concepció errònia de l'ordre jeràrquic. En la missió comuna de l'Església, el laic té una tasca activa a complir, té una responsabilitat pròpia.»

El pluralisme sindical i polític

Després d'haver perdut la batalla del confessionalisme estatal, algunes instàncies d'Església varen confiar en els sindicats i partits catòlics. La qualificació de «grocs» donada a aquests sindicats pels mateixos obrers i la imatge, si més no, que donaven aquests partits de dependència clerical, comprometien llur acció i, de retruc i el que és pitjor, comprometien la fe. I encara, el laic cris-

tià quedava condemnat a una permanent minoria d'edat ciutadana. La JOC, moviment educatiu, es presenta volent fer ciutadans responsables, compromesos dins el món obrer amb opcions lliurement escollides.

«La JOC és independent de tota organització sindical... La JOC és independent de tot partit... És un moviment de joves que els vol ensenyar a descobrir allò que són... Quan ens trobem amb un jove treballador, no li demanem si va a missa. Li fem unes altres preguntes: Ets un esclau, un animal o un home?; estàs content amb el que guanyes i amb els teus companys de treball?; digues per què. El nostre ideal és aconseguir que el jove treballador surti de la seva foscor.»

Descoberta de Déu a la vida de cada dia

Ja Joan Maragall acusava, en el seu article «L'Església cremada» (1909), que els devocionaris que es posaven a les mans de la gent no els ajudaven pas a entrar en contacte amb allò que és el centre de la fe cristiana, més aviat els en desviaven. L'evangeli quedava per als savis. Les revelacions particulars, els càstigs de Déu, els «senyals al cel, treballs a la terra»... anaven a dojo. La JOC ensenya als joves obrers, partint d'allò que viuen, a veure, a jutjar i a actuar. I en el jutjar de la Revisió aprenen a confrontar els valors i contravalors descoberts amb els fets i dites de Jesús. Aprenen a descobrir al bell mig d'aquell tros de vida la crida i la interpel·lació de Déu, ajudats per l'evangeli. Fins i tot els aprenents de 14 i 15 anys sabien que havien d'anar a la reunió amb la llibreta, el llapis i el Nou Testament. La JOC va inventar el petit diccionari de matèries per a facilitar el maneig de l'evangeli. I a part de la crítica que va rebre d'anar a buscar la parauleta i no tant el context evangèlic, el fet és que va ser un mitjà popular de familiarització amb el Nou Testament.

«Els laics es formen i s'entrenen, realitzen el seu apostolat propi en la seva vida real i en els seus medis de vida habituals, assumint la condició humana tal com se'ls presenta diàriament; procurant de descobrir, jutjar i resoldre els propis problemes i els de tothom; realitzant en el cor mateix de la vida profana, la missió apostòlica que els ha estat confiada per Crist i per l'Església.»

Encara que soni a tòpic s'ha de dir: celebrar el centenari del naixement de Joseph Cardijn no és només mirar enrera. Les seves intuïcions han de continuar vigents. Arxivar-les ens donaria dret a ser nostàlgics.

DES DE LA TEOLOGIA

JOSEP M. ROVIRA BELLOSO

Estimats amics,

Deixeu-me valorar i agrair-vos en un primer moment que hàgiu volgut que una persona dedicada normalment a la teologia estigui present en aquest centenari. Perquè em sembla que des de la teologia hem arribat a captar coses molt semblants a les que vosaltres heu captat en la lluita obrera i en l'evangelització de la classe obrera.

Penso que a la majoria dels qui estem en una facultat de teologia ens ha passat el mateix que a un dels vostres consiliaris, en Xavier Morlans, el qual tot analitzant l'obra d'un filòsof i home de Déu, Blondel, ha vist que moltes de les intuïcions que aquest filòsof expressava en un nivell teòric corresponen a les descobertes que vosaltres realitzeu des de l'acció, amb una formació per l'acció, en el nivell de la vida i de la praxi. Per això, val la pena de dir, encara que sigui molt breument, que la teoria de la teologia, que pensa la figura del cristianisme en el món —el model de l'Església en el món— és amiga del corrent pràctic, és a dir, del moviment que intenta realitzar el cristianisme en el món: realitzar una figura d'Església pobra, lliure i serventa de la humanitat. Per això ara us presentaré aquests punts o intuïcions.

1. La mirada a la profunditat de la vida

Aquests punts són sempre una mica fruit del parallelisme que es dona entre teoria i praxi. A mi el vostre mètode (partir de la realitat, del concret) em fa reflexionar cada vegada més. Em fa pensar cada vegada més que estem en una època de l'Església en la qual es valora molt i molt l'experiència. En definitiva, l'única terra, l'únic lloc que tenim per a trobar-nos amb Déu i amb el proïsme és la nostra petita experiència, feta de treball, de lluita, d'esperança, de donació i d'amor. Aquest punt, com que és el més reflexiu, l'exposo primer perquè encara no esteu cansats. Doncs bé, l'altre dia em va agradar molt García Márquez quan deia que a la realitat no hi trobes solament la superfície sinó el fons. Pri-

mer trobes una capa superficial, però després trobes capes més profundes: de significat, de realitat; perquè, en el fons, quan vosaltres, fins i tot els més joves, mireu la realitat no mireu solament la superfície del fet de vida. És un veure en profunditat. Aquesta mirada que capta la realitat *va acompanyada d'una intuïció prèvia del que vosaltres heu de trobar-hi, en aquell fet de vida*: hi trobeu una crida a una lluita per un món més humà; una crida a trobar-vos amb el Déu de la vida, una crida a trobar-vos agermanats. És a dir, vosaltres no aneu a mirar la realitat solament amb els ulls de la carn sinó amb els ulls humans, amb els ulls de les entranyes humanes, amb els ulls ben oberts de la fe. Resumint, podríem dir: els ulls de la carn, el cor net de les entranyes humanes i els ulls de la fe. Voldria dir també que aquesta mirada profunda, que acompanya el mirar més al fons de la superfície, no és una mirada exclusiva dels consiliaris, fruit d'una experiència acumulada. No. Aquesta mirada fonda, que arriba al cor del problema, al cor del conflicte, al cor de l'home, al cor del que en podríem dir una solució per tirar endavant... aquesta mirada profunda, la tenen tots els homes i dones, tots els creients, fins i tot els més joves. És la mirada pròpia de l'home, és la mirada de l'ésser creient, *que té la confiança de trobar en la realitat la crida a servir la gent, la crida a trobar-se amb Déu*. Cada vegada estic com més enamorat d'aquest mètode de partir de la realitat, el qual no resulta gens superficial, sinó que és un mètode de llegir en profunditat, de ficar-se al cor de les masses, d'entrar al cor dels problemes, com diria el P. Voillaume.

2. El sentit evangelitzador

Aquesta intuïció del sentit de missió, del sentit missioner, la trobem a cada pas a la teologia. Ho hem vist en aquests tretze anys de començar de nou de Cardijn. Ell volia evangelitzar; tot ell era impuls evangelitzador, no una espècie de departament d'assumptes missioners o d'assumptes evangelitzadors dins de l'Església. Era l'impuls evangelitzador d'ell mateix i de tota l'Església. Vol fer present la paraula de Déu en el món obrer. Sap que ha d'haver-hi una identificació (aquí ve el moviment educatiu, el moviment de conversió, el moviment de fe), una identificació de l'home amb la paraula que està portant, la paraula de l'evangeli que està portant, podríem dir, com un tresor en vasos de terrissa. Cardijn porta la paraula de Déu. Ha d'haver-hi una identificació amb

la classe, amb el medi que va a evangelitzar. Hi ha, doncs, una doble fidelitat, si bé és poc dir «doble fidelitat»; hi ha una identificació amb l'evangeli i una identificació amb els problemes, la forma de vida i les esperances de la classe obrera. Tenim aquí un gruix de formació impressionant. És a dir, la JOC, l' ACO, la JOBAC són crides molt profundes a la creació d'una personalitat amb identificació amb l'evangeli, i amb *aquells als quals has d'oferir l'evangeli*, no com una cosa des de fora, sinó com una crida des de dintre, des del més profund de la persona.

3. Assumir les contradiccions

Aquesta contradicció més que fer-me pensar, em fa sentir, per dir-ho així, humil; em fa sentir el pes de la misèria pròpia. Cardijn intueix clarament que el món és tensió, contradicció, lluita. No és solament un filòsof, com Hegel o Marx, que descobreix que el món està fet de tensions i contradiccions. El fet és que quan et poses seriosament a viure, i a viure a partir de la realitat, experimentes la tensió i la contradicció en la pròpia carn. Vols ser fidel a l'evangeli però penses: «aquesta Església no ens acaba d'estimar, sembla que estigui molt atenta a sacralitzar les coses de la dreta i a nosaltres ens deixa una mica a l'estacada». I aquesta altra contradicció: «Colze a colze amb aquells amb qui comparteixo la vida obrera, sí, però aquest colze a colze s'acaba a l'hora de compartir la fe. No puc compartir la fe amb aquells que tinc al costat en la lluita. Comparteixo la lluita amb uns i comparteixo la fe amb uns altres». Això és una contradicció molt gran. És així, no és veritat? Però, oi que no ens hi hem de conformar? Oi que aquí hi ha aquest ser Església, aquest estar en comunió amb el més profund de l'Església, que és el Crist, la seva paraula, l'Esperit del Senyor? Fins i tot en comunió profunda amb el papa Pius XI —com Cardijn— i els papes que vinguin, però en comunió crítica, en comunió profunda, en comunió lúcida. Poc a poc assumim les contradiccions i és aquí on jo em sento petit, quasi més humiliat que humil (perquè humil ja fóra bo). Però veig que no hi arribo. M'agradaria assumir aquestes contradiccions: ser fidel del tot i obedient a una fe, perquè és la fe que em porta a mi i no jo el que porto la fe, i alhora ser fidel a una classe, obedient a un medi, que no puc eludir, ni traïr o oblidar de cap manera.

4. Formació de militants

Tota aquesta mena d'escalada que és la personalitat plena de fe i de fortalesa ens porta evidentment al problema de la formació de militants. Quantes vegades hem sentit l'anècdota dels tretze anys que Cardijn va esmerçar per a formar militants, per després haver de tornar a començar! Ens sembla que a Catalunya ens trobem amb els mateixos desafiaments. Fins i tot els vells ens hem de cuidar una mica de la formació de militants joves. És a dir, tothom és apte per a dedicar-se a compartir realment aquesta fe amb els joves, per a resar junts, celebrar junts, donar testimoni junts, allà on és difícil que la Paraula de Déu sigui entesa i esdevingui creïble. Em sembla que la tasca de formació de militants (és a dir, la formació de persones capaces de partir del concret, de ser missioneres, de tenir fidelitat a la fe, obediència a la fe i fidelitat a la classe obrera) solament és possible si, juntament amb la tasca de formació puntual de militants, apunta, per dir-ho així, vers la preparació d'un tipus, d'un model d'Església. (Potser no és prou correcte dir «model», mes ja ens entenem.) «La tasca de formació de militants, d'un a un o en grup, ha d'anar acompanyada de la preparació, per dir-ho així, d'un coixí, d'un si matern, que sigui una Església pobra i, per tant, lliure. Ho diré amb unes paraules del papa Pau VIè., al seu «Pensiero sulla morte», que m'han quedat profundament gravades i que constitueixen tot un programa senzill i petit del que pot ser aquesta imatge d'Església que hem de preparar juntament amb la tasca de cada dia de formar militants: «una Església pobra i, per tant, lliure, traspasada per l'amor, que, forta, s'encamina vers el Crist. Però s'encamina vers el Crist tot anant copsant i havent compartit quines són les veritables necessitats i esperances de la humanitat», especialment dels malmesos, dels marginats. Aquest papa va dir això com una destil·lació de tot el Concili Vaticà II, com una destil·lació de la seva pròpia vida, més que del seu propi pensament.

Aquesta Església pobra i lliure, que entén en profunditat les veritables necessitats de la humanitat, és una cosa que ens ha d'acompanyar per a pregar junts, celebrar junts, testimoniar junts.

Sentit de moviment

Finalment us he de dir que el que m'agrada d'aquesta reunió d'avui és que la JOC, l'ACO i la JOBAC no fan la impressió d'uns se-

cretariats, sinó que són uns moviments. A l'Església n'hi ha tants, de secretariats... és clar que n'hi ha d'haver, com és ara, el Secretariat familiar, etc. Vull dir que no tan sols ha d'haver-hi instàncies burocràtiques, sinó instàncies que siguin plataformes de vida, d'educació, de fe compartida. Em sembla que hem d'estar molt contents que aquella esperança d'ara fa vint anys del Vaticà II (més encara, amb el punt d'arribada que és el terme cap on apuntava el concili) quedi assegurada avui com una llavor, com un símbol, com un signe, petit i gran a la vegada. Aquest moviment, que apunta vers una base d'Església sana, opta perquè en ella els militants, fidels a l'evangeli i a la classe obrera, puguin ser formats i educats i a més puguin viure realment en totes les dimensions de la vida cristiana.

HOMENATGE D'UN CONSILIARI

GAJETÀ DE CASACUBERTA

Arran del centenari del naixement de Joseph Cardijn, els consiliaris tenim molt a celebrar. Efectivament, ell va ser el primer consiliari, que ens va posar en una dinàmica en què ser capellà era «una altra cosa», una novetat que ha guiat el nostre ésser i la nostra manera de fer.

No ho hem celebrat com a consiliaris, però molts al seu cor ho deuen haver pensat. Tots hem estat marcats per ell: uns més directament, perquè hem estat o som consiliaris de moviments; d'altres perquè Cardijn respon a l'expectativa del poble de veure el capellà a prop d'ell i han optat per aquesta proximitat; d'altres, finalment, perquè han pogut reconèixer que Cardijn ha ajudat la predicació i la catequesi a veure clara la necessitat d'un anunci de Jesucrist lligat a la vida concreta.

Escric aquest senzill homenatge des de la meva situació de consiliari de la JOC, conscient que Cardijn no és solament el fundador d'un moviment sinó també el descobridor d'un estil nou de fer de capellà, que va molt més enllà del que pugui expressar en aquestes pàgines.

1. Si rellegim la nostra història, si repassem els esdeveniments i les persones que ens han marcat, descobrim millor el que ara som. Al moviment obrer ens agrada fer memòria de certes dates i certs esdeveniments. Com a creients, ens agrada llegir i rellegir la història dels profetes, dels savis i dels creients de l'Antic i del Nou Testament. És la mateixa constant que quan fem memòria de Jesucrist en tota eucaristia. Com a capellans, recordar Cardijn ens dóna la clau del perquè del nostre estil de fer de capellà i és bo que ho puguem recordar.

2. A partir de Cardijn, al llarg de més de cinquanta anys, diferents generacions aquí i d'arreu del món han dedicat part de llur temps i de llur servei a fer possible la JOC. Aquestes persones han obert camins, han alliberat moltes coses, han estat valentes, han trencat cadenes, han fet possible que la JOC arribi als nostres dies.

3. Cardijn ens ha fet capellans a prop de la vida concreta de cada jove obrer, situat enmig de tot el que el condiciona, i alhora a prop de l'Evangeli per buscar-hi la paraula que pot ajudar aquest jove. Aquesta doble passió (per cada jove i per Jesucrist) ha mar-

cat la nostra vida de consiliaris. Quan un jove descobreix aquesta passió, i esdevé compromès amb llur vida i amic de l'Evangeli, sentim per experiència allò que agradava de dir a Cardijn: «tots fundadors de la JOC».

4. Cal que en aquest breu homenatge faci aparèixer a la pantalla del meu record les cares, els actes, la vida d'aquells militants, consiliaris i adults que m'han impressionat pel seu compromís entre els joves de la classe obrera, pel seu coratge, pels seus incansables recomençaments, per llur tenacitat en el fracàs i les decepcions. Puc repetir allò tan sabut i que experimentem sempre: «els altres, els joves, els companys consiliaris ens evangelitzen».

5. Darrera cada jove hi ha algú que ha estat primer amb ell. És una convicció fonamental que la JOC és possible perquè homes i dones plens de fe en la joventut obrera i en Jesucrist han transmès el millor que tenien i han sabut desaparèixer quan el jove anava creixent, tot ressituant-se permanentment perquè a aquest jove no li manqués l'essencial.

6. A la JOC, ens hi hem trobat com seient de nou a l'escola. Per a molts de nosaltres la JOC ha estat una escola de vida. Molt aviat, gràcies a l'«entre ells», els joves ens han anat descobrint de què eren capaços. I en aquests moments hem descobert que ser capellà i consiliari així era apassionant.

7. Seguint processos personals i col·lectius hem anat vivint evolucions en la vida dels joves, canvis de camí, fracassos, crítiques tal vegada dures... Tot això ens ha ajudat a ser presents en llurs vides, sense ser propietaris ni controladors de res, sense ser-ne tampoc els mestres... Sabem «que ens eduquem tots en comunió». Per això també nosaltres hem viscut la inseguretat, la inquietud, que tal vegada cobrim amb un saníssim humor. Tot això ens va fent oberts a les interpel·lacions que sovint ens vénen dels militants, ho expressin o no. La vida tan propera als nois i les noies de la JOC ens ha ajudat a presentar-nos tal com som, lluny del personatge. Ells han pogut verificar la nostra fe present a la vida de cada dia.

8. L'acompanyament amagat de la vida dels joves ens ha demanat moltes reunions de preparació i de treball col·lectiu, perquè l'avenç no sigui solament personal. Al final de la jornada o bé un diumenge a la tarda, ens hem assegut a la taula davant dels papers, per acollir, anotar, rellegir, interpellar... la vida que hem viscut durant el dia o durant la setmana. Hem buscat la manera de servir-los, perquè vagin realitzant el projecte del moviment, l'anunci de Jesucrist als joves de la classe obrera.

9. Gràcies a viure «entre ells» no som nosaltres els qui hem de buscar les solucions de llurs problemes. Qui més capaç que ells, que els viuen directament? Gràcies a aquest «entre ells», hem viscut a la pràctica una vida d'Església senzilla, on l'anunci de l'Evangeli, el fem entre tots. Gràcies a no acaparar aquest anunci, l'Evangeli pot aparèixer més transparent i més autèntic perquè són els mateixos joves obrers que se'l transmeten «entre ells».

10. Gràcies a la JOC hem fet l'experiència d'una Església obrera a l'exterior, per a la classe obrera, per als qui són lluny. La JOC ens ha ajudat a no quedar encerclats en un ministeri instal·lat en l'organització interna de l'Església, en les seves obres, les seves escoles, els seus problemes. La JOC ens ha fet possible de viure oberts als joves que van néixer fora de l'Església. Seguint Cardijn, vivim l'experiència d'anar sempre «més lluny».

11. Consiliaris de tots els moviments, però ara i aquí especialment els de la JOC i la JOBAC, som com uns nans seguint les petjades d'un gegant, les petjades dels qui van sembrar i van fer la història abans que nosaltres. Nosaltres ara en recollim el fruit. Però de cara al futur tots plegats hem de corregir equivocacions per buscar nous companys de ruta que seguiran demà el nostre treball. A Catalunya, sovint ens falta constància i les bones experiències duren poc. Per això ens cal viure a fons i il·lusionats, convençuts que val la pena, més preocupats pels joves de la classe obrera que per nosaltres mateixos. I, preocupats pels joves, hem d'assegurar entre tots el futur de la consiliària, sense la qual no hi pot haver moviment en el futur.

12. Cardijn, gràcies! Gràcies a la JOC i a la JOBAC hem fet l'experiència d'estimar i ser estimats pel joves concrets. Podem dir com Pau: «si vivim, vivim per al Senyor, i si morim, morim per al Senyor» (Rom 14,8). Si vivim, vivim perquè els joves trobin el Crist. Si morim, morim perquè els joves trobin el Crist. L'una cosa i l'altra són les dues cares d'una mateixa experiència. De nou, gràcies Cardijn!

ELS NOSTRES MOVIMENTS

DE JOVES CRISTIANS

JOSEP FERNÁNDEZ

La dècada dels anys 70 ha estat, després de la crisi dels moviments especialitzats al nostre país, un temps de represa d'aquest tipus de moviments evangelitzadors. Per camins i processos diferents, dos moviments com són JOBAC i JOC, cadascú amb la seva pròpia història, intentem ser ara els continuadors de l'obra de Cardijn en el món obrer, així com ho són altres moviments evangelitzadors en el medi universitari (MUEC) i les comarques (Moviment de comarques).

Tres intuïcions bàsiques

Els objectius de JOBAC i JOC parteixen de les «veritats bàsiques» que definí Cardijn:

— *Veritat de fe*: cada home, cada jove treballador té una dignitat essencial, és fill de Déu. Cada jove treballador, aturat o estudiant, té una missió a complir a la terra, està cridat a ser un apòstol, un col·laborador de Jesucrist en la construcció del regne;

— *Veritat d'experiència*: la situació actual dels joves enmig d'una societat capitalista i consumista, i més dels joves dels ambients obrers i populars, és d'explotació, manipulació i marginació. Els joves som víctimes de l'atur, la droga, la delinqüència, la mandra, l'apatia i no podem realitzar aquesta vocació a la qual estem cridats;

— *Veritat de mètode*: només un jove treballador pot arribar a un altre jove, només la seva organització en un Moviment «entre ells, per ells i per a ells» possibilitarà que puguin viure la seva dignitat de fills de Déu i transmetre-la.

Els nostres moviments

JOC i JOBAC partim de la pedagogia activa, simple i adaptada a la realitat dels joves, que definí Cardijn. Intentem arribar als

joves allà on són i tal com són i volem partir de la vida concreta i quotidiana de cada jove. Per això treballem seguint el *mètode de l'enquesta*, organitzant campanyes, tal com feia Cardijn a Laeken i ha anat fent la JOC.

JOC i JOBAC volem ser *Moviments educadors*, cerquem la formació integral dels joves treballadors, i sabem que aquesta educació integral comença pel descobriment de la pròpia realitat de cada jove en el petit grup de revisió i acció, que és —segons Cardijn— el punt de partida essencial de l'autèntica formació: és el mètode de revisió de vida veure-jutjar-actuar.

Els nostres Moviments ens volem *encarnar* en el conjunt de joves de la classe obrera, els qui treballen a la indústria o al sector dels serveis, els qui no poden treballar, els qui han tingut accés a l'estudi (per això les federacions realitzen un treball de conscienciació i resposta davant el problema més greu que pateixen ara els joves: *l'atur*).

No pretenem tancar els joves en grups on es visqui una espiritualitat desencarnada o on només es posi l'accent en la formació: intentem llançar els joves a *l'acció* en el seu propi ambient (en el lloc de treball, amb els companys de fàbrica, d'oficina, a la botiga, l'Institut, la Facultat, l'escola, el barri), acció del jove militant que amb el seu testimoniatge personal convenç i posa en acció altres joves, que tendeix a canviar el seu entorn i el dels altres i en el cor de la qual *viu i transmet el missatge alliberador de l'evangelí*. Aquesta acció és planificada i revisada conjuntament en el petit grup, en la federació, en la globalitat del Moviment.

Intentem que tota l'estructura del Moviment (exemple de Granollers) respongui a aquesta finalitat formativa: en el Moviment educació, acció i organització són inseparables. JOC i JOBAC són moviments on els joves són els dirigents i protagonistes; les responsabilitats del moviment són els principals llocs de formació (economia, coordinació, propaganda...).

És dins d'aquest procés educatiu que JOC i JOBAC optem per ser *moviments evangelitzadors del món obrer* i tot el nostre esforç educatiu l'encaminem cap a la formació de militants capaços de participar en aquest gran moviment alliberador de l'home i constructor d'un món més humà i just que és el moviment obrer, i que té el seu nucli bàsic en els treballadors i treballadores que formen la classe obrera. JOBAC i JOC ens adrecem als *joves treballadors i aturats* dels barris, pobles i ambients industrials de Catalunya, per tal que prenguin consciència del seu origen i no es desclassin i també als *joves estudiants* d'aquests mateixos ambients, per tal que descobreixin la seva vocació social i es comprometin amb els treballadors en la construcció de la nova societat, creant una soli-

daritat efectiva amb els protagonistes del treball manual.

JOC i JOBAC, com a moviments d'Església que som, estem compromesos en la construcció de la nova Església dels pobres, més propera i solidària amb els problemes concrets dels homes d'avui. Intentem ser dia a dia l'Església que neix i es renova enmig dels joves de la classe obrera i dels barris obrers i intentem connectar amb les comunitats cristianes i eclesials dels nostres barris obrers i populars que, en molts casos, han estat el lloc d'on molts joves han sortit i han format el Moviment. Per a nosaltres, Joseph Cardijn ha estat una figura eclesial que de forma real donà un *veritable protagonisme als laics dintre de l'Església* i amb la JOC apostà per una Església oberta, participativa i més laica.

El nostre homenatge

Per a la JOBAC i la JOC el sentit del centenari de Cardijn no és una memòria o un record nostàlgic del passat: el sentit està a *comprometre'ns de cara al futur perquè l'obra de Cardijn continuï essent una realitat* i per a aquest objectiu cal conjuntar tots els esforços. Per això la JOC i la JOBAC anem cap a la unitat, perquè compartim uns mateixos objectius i un mateix mètode, de fer que a través dels moviments els joves treballadors descobreixin, visquin i transmetin la seva dignitat de fills de Déu, i és anant cap a la unitat d'acció com creiem que serem més fidels a l'herència de Joseph Cardijn.

Aquestes paraules del bisbe Helder Cámara resumeixen quin és el millor homenatge al gran pioner: «No desentendre'ns del que ell ara faria si tornés a la terra. A Cardijn li agradava de dir: «Endavant! El treball a realitzar és de cíclop i el temps apressa!»

TEXTOS

UNA CARTA DE MN. PERE TARRÈS

Núria, 22 d'agost de 1948

A les sòcies del Centre del Roser

Benvolgudes en els Cors de Jesús i Maria,

Abans que tot, rebeu la salutació afectuosa que des dels peus de la Verge de Núria, la nostra dolça Mare Regina del Pirineu, us dirigeixo a totes i a cada una de vosaltres amb el cor posat aquí en la nostra saleta del Centre i amb el desig vivíssim que totes poguéssiu pujar aquí dalt, encara que sols fos per uns dies, per a admirar i fruit d'aquestes meravelles sortides de la mà omnipotent de Déu per tal de donar gust als homes, els fills seus, que som nosaltres.

Us he recordat molt i us recordo bo i preguntant cada dia. Ara més que mai necessitem l'auxili de la gràcia per continuar endavant en la nostra obra, que ha d'ésser fruit de la disposició de

la nostra bona voluntat fecundada per l'acció meravellosa de la gràcia.

Quan hom veu el nostre món obrer, tan ignorant, tan apartat de Déu, tan ple de prejudicis, i per altra part tan abandonat i tan sol enmig del seu ambient corromput, hom sent l'ànsia i l'anhel de lluitar i d'entregar-se i de donar la vida i mil vides per ells, si les tenia. Pobres germans obrers! Pensar que tenen una ànima com la nostra, i ningú no els estima i tothom els menysprea, i cau sobre d'ells la llosa de plom de la ignorància i l'error que elements interessats cuiden de mantenir de mil maneres.

¿No sentiu dintre vosaltres la vibració de les ànimes i la veu de la consciència que us diu: Endavant? Quan veieu que les seves ànimes es perden, aquelles ànimes per les quals Jesús ha donat la seva preciosa sang, ¿no sentiu l'anhel de conquerir-les i portar-les als seus peus a fi de no fer estèril el fruit de tan extraordinari sacrifici?

Però, caríssimes, no n'hi ha prou de sentir en un moment determinat la vibració i l'entusiasme que esperonen a llançar-se a l'apostolat. Tampoc no n'hi ha prou de començar una labor amb tota l'empenta, si després no és prosseguida amb una constància tenaç i esforçada. Cal tenir molt present que la vida és una lluita ininterrompuda i que l'apostolat és una lluita mil per cent sense defallir, i això en un ambient desfavorable, d'incomprensió, de relaxació moral, d'indiferència, i sobretot una lluita que hem de suportar contra nosaltres mateixos, en les hores de fredor, de sequedat, de desànim, que ens farien engegar totes les coses enlaire, malversant les hores i les suades i angúnies que havia costat l'esforç inaudit del treball realitzat fins aleshores.

Cal per tant, benivolgudes sòcies, que cap de vosaltres no deixi de la seva mà la rella del treball, que cap de vosaltres amb defallença no giri la vista enrera: això sols és propi dels covards, i en el nostre Centre tan estimat d'aquesta mena no en tenim cap. Que l'estiu no refredi l'empenta i l'energia de l'hivern. Tothom al seu lloc. L'ensenya de la joc sia el nostre far lluminós que orienti els nostres camins. Que cap de les campanyes empreses no faci marxa enrera: la campanya de la noia malalta, la de la puresa, la de la devoció a la Verge.

Sigueu constants en els cercles d'estudis. La Junta, que es reuneixi. Aquests dies que vindran algunes de les dirigents prepararem el pla de curs, amb activitats i dates concretes des de la seva inauguració fins al final. Fóra convenient que quan vinguessin, d'acord amb les delegades d'aspirants, portessin també

les dates de les seves festes i actes per tal de preparar el pla de conjunt amb totes les altres branques i seccions de l'A.C. femenina de Sarrià.

Recordeu que una de les tasques més urgents és de fer viure l'esperit jocista d'apostolat obrer entre les noies del nostre Centre. Cal amarar-se d'aquest esperit. Vull que en sentiu la necessitat i la responsabilitat que comporta. Vull que cada una de vosaltres visqui cada dia amb major intensitat la seva vida interior; que bateguï en l'íntim del cor vostre la tossuderia de la santedat.

Però sobretot, filles, no us desanimeu. No feu cas de les hores amargues. Tot això ho exigeix l'apostolat. Quanta més sequedat major esforç, més mèrit davant de Déu, més fruitós el resultat sobre les ànimes. Cal lluitar heroicament. La vida és curta. Quan ens morirem, n'hi haurà prou que diguem al Bon Déu: «Senyor, per Vós, m'he cansat tant com he pogut»; el fruit ja cuidarà Ell de recollir-lo quan li plagui. A nosaltres ens correspon posar-hi tot el nostre esforç, tant amb consolació com sense consolació. ¿No ens admiràvem d'aquell esperit de sacrifici i de sofriment d'aquells jocistes? Hi ha sofriments de l'esperit, morals, que costen més esforç, llàgrimes i sacrificis que els mateixos dolors del nostre cos.

Prepareu ja les pròximes vetllades. Prepareu-vos per la pròxima excursió que farem, si a Déu plau, a l'Ametlla, una d'aquelles que ha de marcar època. Us felicito per l'acció duta a terme a l'Hospital de Sant Pau. No defalliu. Els cercles d'estudis i les reunions que no fallin.

Agraeixo molt les ratlles que algunes de vosaltres haveu tingut la delicadesa d'enviar-me en nom de totes. A totes, moltes gràcies.

Pel nostre Centre, per l'A.C., per la JOC, endavant sense defallir! Rebeu l'afecte en Crist i la benedicció del vostre consiliari.

QÜESTIONS

ACTITUDS PASTORALS DAVANT D'UNA NOVA SITUACIÓ

Una nova realitat que ens interpella

No creiem que sigui un tòpic afirmar que entrem en una nova etapa de més normalitat en la vida colectiva del nostre país, després de la transició que han significat les primeres legislatures del postfranquisme.

Som en una etapa que pot accelerar el procés de liquidació d'aquella manera de situar-se l'Església i la seva actuació pastoral en la societat que hem anomenat el «nacional-catolicisme». Tot i que en puguin quedar encara alguns tics a nivell psicològic i sociològic en les persones i les institucions, que no es perden fàcilment, la realitat política d'un govern i d'un legislatiu majoritàriament socialista, resultat de la voluntat del poble, ens situa en unes noves coordenades a l'hora de pensar i actuar pastoralment. I no és que la realitat sigui totalment nova, el que és nou és l'expressió estructural i institucional d'aquesta realitat: la «secularitat» i el pluralisme del pensament, dels projectes, de les formes de vida...

La cultura dominant ara al nostre país és la «secularitat» i el pluralisme institucional.

Aquesta nova realitat, pel fet de ser pública i institucional, ja no pot ser negada per ningú, ni judicada com una interpretació arbitrària del progressisme.

Aquesta realitat exigeix una revisió a fons de les nostres habituals —i potser rutinàries— maneres de plantejar-nos l'*status* de l'Església, els seus drets, els seus privilegis, l'estil de la seva presència i la nostra actuació en la societat. Aquesta revisió és encara més necessària pel fet que cada vegada és més evident que a l'interior de l'Església hi ha posicions ben contraposades —la recent vista del papa ha posat a plena llum aquesta evidència—: hi ha posicions clarament involucionistes, que treballen per perpetuar un model d'Església i de pastoral que nosaltres, potser una mica ingènument, crèiem ja superat o minoritari.

Continua havent-hi potser força atomitzades, unes posicions més crítiques que voldrien anar decididament vers el model d'Església que dibuixa el concili Vaticà II en la seva teologia. Aquests grups tenen el risc de perdre la il·lusió, la creativitat i l'esperança que, val a dir, havien viscut en els dies del concili i del postconcili.

Entremig d'aquestes posicions, hi ha el poble. Un poble, com es llegia recentment en un article d'Antonio Marzal, que es mou entre els traumes del passat i les mancances del present; un poble que se sent coartat i condicionat, sense cultura en la qual pugui expressar-se més enllà de les modes imperants fomentades pels poderosos *mass-media*. Un poble emocionalment manipulable. Però àvid de certeses, d'aquelles, sobretot, que li permetin de descobrir el goig i l'esperança en la vida quotidiana.

No hi ha dubte que la present situació constitueix un desafiament, una interpellació i potser una oportunitat per fer un nou pas. La nostra pastoral pot passar d'una Església instal·lada i d'unes formes de conservació —majoritàriament— vers una Església més pobra i vers una pastoral més missionera.

Però, pel que hem dit, la nova situació pot comportar unes temptacions de diversa significació, que ens convé descobrir i intentar de superar amb unes actituds pastorals i personals que responguin a l'esperit i a les exigències de l'evangeli.

Temptacions

1. Prendre una actitud bel·ligerant: a l'estil d'un partit polític que, volent defensar uns determinats espais de poder i uns

determinats interessos, es llança a campanyes, slogans... o bé actua a l'ombra com a grup de pressió, amb la recerca d'influències, etc.

2. Refugiar-se en una posició nostàlgica que pot portar a un replegament de les comunitats sobre si mateixes. Com una temptació d'enquadrar la gent: a veure quins són catòlics! Oblidant una actitud oberta, pròpia del que ofereix el servei religiós i l'evangelització a totes les persones.

3. La temptació de cedir a un complex d'inferioritat. Pensar que en aquest moment no tenim res a fer, ni tenim res a oferir a la nostra societat que sigui específic i vàlid. És una temptació de deixar-se portar per una mena d'esgotament: és massa complicat! No sé per on tirar! No puc fer més que anar mantenint el que hi ha!

4. Deixar-se atrapar per l'organització i la burocràcia, per una administració, buida de finalitats i objectius, oblidant que allò que és primordial en la comunitat és l'acompliment del seu projecte propi evangelitzador.

5. Voler copiar mimèticament l'anomenat estil «wojtília» com a únic camí per arribar a la massa, abandonant, per cansament o per criteris d'eficàcia, el camí lent i pacient del treball per anar formant militants capaços d'esdevenir llevat enmig de la pasta.

6. Radicalitzar la perenne alternativa massa-minoria, prenent posicions parcials i unilaterals en un sentit o altre.

7. Confondre la «identitat cristiana» amb l'adhesió a determinats aspectes ètics o polítics, amb l'evident perill de reduccionisme o d'ideologització de la fe, que pot ser base per a qualsevol purisme o integrisme.

Punts conflictius

No és pas una cosa difícil de preveure: com a exemple, tenim ja l'observació d'algunes actituds i preses de posició abans, durant i després de les eleccions, i abans, durant i després de la visita del papa. En la nova situació, aniran apareixent uns punts especialment conflictius entorn dels quals s'aniran polaritzant postures i provocaran les temptacions de què hem parlat.

De moment, ja apareixen polaritzacions en el camp escolar, en el camp de l'ètica familiar i en el camp de la llibertat d'expressió. I, a l'interior de l'Església, hi ha el punt conflictiu de quin és el model d'Església que volem: en nosaltres, les divisions entorn d'aquest punt es poden fer més vives i ostensibles. I sense obli-

dar un punt conflictiu de renovada actualitat: la catalanitat de la nostra Església (la qüestió dels nomenaments episcopals per als bisbats de Tarragona i Vic...).

En tot això, hi haurem d'intervenir. Com fer-ho d'una manera serena, il·luminadora, sense radicalitzar postures, en la llibertat fidel a la Paraula? Com ajudar la gent que tractem?

Actituds pastorals

Creiem que, per tal de poder-nos moure en aquesta situació, hem d'intentar superar les temptacions que se'ns presentaran. I ens hem d'ajudar a prendre i mantenir actituds personals i pastorals inspirades en l'evangeli i en el model d'Església del Vaticà II, que, d'alguna manera, formen part del nostre patrimoni. Ens atrevim ja a insinuar algunes actituds que cal tenir en compte:

1. Assumir amb pau i joia la responsabilitat de l'evangelització, que recau en nosaltres i sobre les comunitats cristianes, sense pretendre esperar que altres ens facin la feina.

2. No cercar ni exigir el reforçament del poder polític com si fos necessari per donar suport a la fe. Fugir d'actituds belligerants o de quedar-nos marginats (indiferentment o acomplexadament). Cercar actituds convivencials per tal d'afrontar amb diàleg les diverses instàncies cíviques i administratives, com també els problemes que ha anat acumulant sobre l'Església la pràctica històrica —sobre l'Església i sobre les seves institucions—: problemes d'ordre econòmic, ètic, assistencial, hospitalari, de presència en el món escolar, etc.

3. Viure amb llibertat i anunciar sense imposar la qualitat evangèlica de la vida que és on s'ha d'inspirar en tot cas —i no en perspectives ideològiques— el judici sobre les realitats socio-polítiques.

4. Créixer en la nostra capacitat d'acostament, acolliment, comunicació amb l'home del carrer. Saber reconèixer la dimensió religiosa com a obertura a la transcendència, com el lloc on la fe troba el seu recolzament, però sense que això impliqui una mitificació de la religiositat popular.

5. Treballar pacientment perquè les nostres comunitats s'insereixin en els nostres pobles, barris i ciutats com a factors de convivència, essent així anunci i realització de la presència de Déu. L'esforç lúcid, esperançat i participatiu en els camps de la pastoral ordinària —celebració, pregària, catequesi, animació de grups...—, que no és simplement una pastoral de conservació o

un simple oferiment de serveis, sinó preparació i sosteniment d'unes comunitats missioneres.

6. Esforç educatiu per presentar la fe com la recepció de la Paraula de Déu en acció que és l'existència viva de Jesús, que ens empeny a continuar la seva acció d'anunci i realització de la proximitat de Déu que aixeca els pobres, els malalts, els marginats fins a l'àmbit de la salvació de Déu. No podem dimitir del compromís eclesial en favor de l'alliberament i de la humanització: és aquí on ens cal situar l'acció profètica de denúncia i de lluita contra l'atur —avui absolutament prioritària—, contra la marginació, contra tota forma d'opressió i d'injustícia.

7. Valorar tots els serveis i ministeris que hi ha en funció de l'orientació missionera de l'Església, els moviments, la formació de cristians capaços de testimoniar en ambients neutres i hostils. Tot això contribueix a obrir el possible «ghetto» i a fer sortir l'Església fora de les seves pròpies muralles.

8. Fins ara l'Església havia fet suplències en els camps de la formació i del lleure de la infància, dels adolescents i de la joventut. Ara ens cal fer el que calgui per l'educació cristiana d'aquests nivells, però sense voler prendre el lloc que pertany a la societat civil. És una situació que ens agafa ben desprevinguts. Com han de ser els moviments infantils confessionals? Què vol dir un agrupament escolta confessional?... Ens caldrà reflexionar, intercanviar experiències, aprofundir...

9. Ens hem d'ajudar a mantenir la nostra preocupació per la globalitat de la imatge i de l'acció pastoral de l'Església a casa nostra, amb l'exercici de la corresponsabilitat i de la crítica positiva. Hem de participar en les instàncies i els organismes que possibilitin i empenyin l'exercici de la corresponsabilitat a tots els nivells.

SOBRE L'EVANGELITZACIÓ

RAIMON RIBERA

Les notes que segueixen foren presentades en una Jornada del Moviment Cristià de Professionals el dia 19 de desembre de 1982, en el marc d'un treball de reflexió sobre l'evangelització que aquest moviment porta a terme durant el curs 1982-83. Són, doncs, notes pensades des d'una mena de gent i per a una mena de gent, de la qual jo formo part: gent cristiana amb posicions avançades, sovint de frontera; gent que té aproximadament entre 25 i 40 anys; gent que es mou en el món professional, un món culte, complex, sovint contradictori. Es tracta, doncs, d'una reflexió des de dins, més amb òptica de testimoniatge que no pas d'interpel·lació.

El que veiem clar

Hi ha una sèrie de coses que jo crec que tots plegats veiem força clares, a l'hora de pensar en l'evangelització, i que poden ser un bon punt de partença per al nostre treball. Començant pel fet que nosaltres no anirem a missions, ni farem com els mormons; la nostra intuïció del que ha de ser l'evangelització no va pas per aquí.

També veiem clar que no està bé que ens guardem la fe gelosament per a nosaltres sols. Ja que estem convençuts que és un camí vàlid de vida, quelcom que val molt la pena i que, per tant, hem d'oferir a tots els homes.

Sabem també que és fer trampa dir alguna cosa així com «a mi la fe em va bé, em serveix; però jo no sóc ningú per a dir que també anirà bé als altres; per tant, no m'hi fico». Sabem que si la fe serveix per a nosaltres, pot servir a més gent.

Estem convençuts que el testimoni de vida és imprescindible en el que intuïm que ha de ser la tasca evangelitzadora. Però també sabem que el testimoni sol és insuficient per a transmetre la Bona Notícia. Cal viure conseqüentment amb els valors evangèlics, però aquest testimoniatge silencios i pacient no comporta la transmissió automàtica del missatge. Cal la paraula.

I aquesta paraula no pot ser dur simplement a la solapa, ben visible, l'etiqueta de «cristià». Cal més que això; cal l'explicació.

Cal saber exposar el lligam que hi ha entre la Bona Notícia de la salvació i la vida concreta de tots nosaltres. Cal saber explicar en què consisteix aquesta Bona Notícia: què vol dir que Déu ens estima, què vol dir el Nadal, l'encarnació; quin impacte ens fa la resurrecció de Jesús; vaja, tot allò que forma el nucli de la nostra fe cristiana. Cal donar raó: no n'hi ha prou que els altres sàpiguen que ets cristià. I menys amb la confusió que hi ha actualment sobre el que això vol dir.

A més, cal recordar que no hi ha cap testimoniatge perfecte ni cap paraula convincent per ella mateixa. Tant la vida com el coneixement són, en ells mateixos, contradictoris i insuficients. Només la barreja d'ambdues coses, amb la seva inevitable imperfecció, pot funcionar. I no sabrem mai gràcies a què el missatge ha aconseguit de ser transmès. Veurem encendre's la flama, però difícilment el «misto» que l'ha encesa.

També veiem clar que no podem esperar tenir una Església ben organitzada i ideològicament coherent per començar a parlar, car si fos així no podríem parlar mai. És cert que l'Església és sovint un contratestimoni, i que hem de treballar de valent per canviar-la; però no podem esperar que aquesta tasca estigui acabada per adreçar-nos als no creients i anunciar l'Evangeli.

Una altra cosa molt important: som conscients que el nostre medi, culte i jove, és un dels més difícils i complexos per a anunciar-hi l'Evangeli. Per un cantó, la cultura ens omple contínuament d'interrogants, que si bé ens ajuden a relativitzar, ens qüestionen constantment. Per un altre, els sectors professionals pertanyen majoritàriament a les capes mitjanes de la societat, aquelles que no són prou riques per a sentir-se pecadores ni prou pobres per a sentir-se destinatàries privilegiades del missatge de Jesús. Però tot això no ens pot pas desanimar, sinó que ha de ser per a nosaltres un repte estimulant.

Finalment, veiem una altra cosa clara: que el Nou Testament ens convida, ens incita explícitament a «anar i predicar». Només cal llegir Mateu 28,19: «Aneu, doncs, i feu-me deixebles d'entre tots els pobles», i Marc 16,15: «Aneu per tot el món predicant la bona notícia a tota la humanitat.»

El que no veiem clar

No només compartim certes. També compartim dubtes, i dubtes molt importants, pel que respecta a l'evangelització. Probable-

ment aquestes coses que no veiem clares ens defineixen molt, i ens hi identificarem.

Per un cantó, no tenim gens clar que la nostra fe sigui prou ferma, assumida, clara i dinàmica per sentir-nos moguts a difondre-la. Compartim una inseguretat que ens paralitza.

Per altra banda, tampoc no veiem clar que disposem de prou energia ni de prou temps per a assumir una tasca evangelitzadora. En tot cas, ens sentim massa «cremats» per a fer-ho.

Finalment, ens envolta la foscor pel que fa als interrogants centrals per a tirar endavant una tasca d'evangelització:

— com s'ha d'evangelitzar avui?: quins en són els camins, els mètodes, l'estil, el llenguatge?;

— quan s'ha d'evangelitzar?: és fàcil contestar «en tot moment», però és inútil; quins en són els moments adients?

— on es pot evangelitzar avui?: en quins llocs?; a qui ens adreçem en concret? Dir «a tot arreu», «a tothom» és també inútil: cal precisar.

Aquests dubtes ens bloquegen, ens produeixen una sensació de cul de sac, de cercle tancat, que no sabem com trencar. Per això volem reflexionar-hi col·lectivament, en els nostres grups i en el moviment. Per ajudar a aquesta reflexió, voldria suggerir uns quants camins.

Camins de reflexió

Una de les tasques que hem d'emprendre per a sortir de l'atzucac actual és anar trobant quina és l'aportació de l'Evangeli als interrogants i les preocupacions de l'home d'avui. Perquè només des d'aquí podrem connectar el missatge evangèlic amb la vida concreta, real, dels homes. Crec que aquest és el gran problema de fons: un cert distanciament de l'Església de la problemàtica viva dels homes. Fins i tot nosaltres mateixos no sabem sovint com lligar la fe amb els nostres problemes vitals.

Per fer això caldrà trobar «punts de convergència»: o sigui, punts vius per als homes d'avui i que tinguin alhora ressonàncies evangèliques. A tall de suggeriment valguin aquests exemples: drets humans, ecologisme, pacifisme, crisi econòmica, formes de convivència (la soledat moderna), etc. Caldrà aprofundir aquests punts, fer-ne llocs de trobada amb la gent, i camins de presentació de l'Evangeli.

Una altra de les grans tasques és millorar el nostre llenguatge.

L'hem de fer clar, viu, incisiu, comunicatiu; que arribi a la gent. L'hem de fer actual. Llavors sabrem reformular amb aquest llenguatge els continguts de la nostra fe, sovint embolcallats per una terminologia i un tipus de discurs que els torna opacs i els fa inaccessible.

Haurem també de tenir present que per afrontar amb possibilitats d'avenç la qüestió de l'evangelització, ens l'haurem de plantejar simultàniament a tres nivells: individual, de grup i de moviment. Si falla algun dels tres nivells, la qüestió es pot fàcilment bloquejar. Així doncs,

— *individualment*, hem d'aprofundir la resposta evangèlica als interrogants i problemes personals que tots tenim. Això comporta, per un cantó, fer un esforç de sinceritat amb un mateix a l'hora de posar sobre la taula aquests problemes, separant els reals dels derivats d'ambicions i comoditats; caldrà afinar la mirada cap a dins. Per l'altre cantó, si no sabem trobar per nosaltres mateixos què ens hi diu l'Evangeli, haurem de fer l'esforç de preguntar-ho, d'informar-nos, acudir als qui ho han treballat i rebre el seu ensenyament;

— *com a grup*, hem d'aprofundir l'aportació evangèlica a les qüestions de vida col·lectiva, de convivència i amistat, a nivell de grups amb un tamany que permeti la relació personal: per què costa conviure?; per què és bo conviure?; no és millor una sol·ledat tranquil·la que una convivència conflictiva?; com saber adreçar-nos als altres de manera que ens hi puguem comunicar eficaçment, sense manipulacions ni instrumentalitzacions, portant alegria i ajut més que no pas incomoditat i tristesa?;

— *com a moviment*, hem de cercar la interpellació evangèlica a la nostra societat i al nostre moment històric. I a mesura que anem formulant aquesta interpellació, l'hem de difondre sense vergonyes. El món d'avui té necessitat d'aportacions enriquidores, de crítiques fetes amb profunditat i esperit constructiu. I els cristians poden fer-ne i, a través d'elles, fer conèixer l'Evangeli. Actualment ja no descartaran aquestes aportacions pel simple fet de venir de cristians, sinó que s'escoltarà amb atenció el seu contingut.

És evident que els camps de treball que acabem de suggerir no són exclusius del nivell a què els he associat. Qualsevol dels punts es pot i s'ha de plantejar en els tres nivells. Però em sembla que cada nivell és el lloc privilegiat per a dur-hi a terme una determinada reflexió, el lloc més adient per a plantejar-se-la en les millors condicions, el lloc que més hi pot aportar si sabem treballar bé: la sinceritat de la trobada individual és fonamental per

a detectar les veritables preocupacions personals; l'experiència del grup petit és bàsica per a treballar els difícils camins de la convivència; el sentit de col·lectiu ampli del moviment permet l'engrescament necessari per a respondre als grans desafiaments socials i històrics.

Una altra línia de reflexió: en la nostra relació amb els no creients, hem de trobar «espais de diàleg» i no «espais de propaganda». Això ens separa d'òptiques com la reflectida per la visita del Papa. Volem «anunciar» l'Evangeli, no pas «fer anuncis» de l'Evangeli; volem «convèncer», no «menjar el cervell». També aquests espais de diàleg els podem relacionar amb els tres nivells anteriors:

— *diàleg personal*: aquí és important arribar a superar la timidesa que sovint ens surt a l'hora d'introduir referències explícites a l'Evangeli en les converses íntimes. Com si en un marc d'intimitat no «calgués» parlar de l'Evangeli. D'acord que de vegades s'ha fet d'una manera ridícula, artificial o pretensiosa; però no per això hem de deixar d'intentar-ho;

— *diàleg de grup*: hem de ser capaços d'integrar en la nostra vida de grup, sense desdibuixar-la, l'interrogant que suposa el no creient. En alguns dels nostres grups hi ha no creients, o gairebé: aquest fet, ¿dilueix la identitat cristiana del grup o bé aquest funciona com a tal, apropant així l'Evangeli al membre no cristià?;

— *diàleg de moviment*: hem de promoure actes oberts de debat amb no creients sobre la problemàtica viva dels homes d'avui, i hem de fer present als mitjans de comunicació social la posició que prenem com a cristians en aspectes concrets d'aquesta problemàtica. Aquí apareix una qüestió interessant: qui poden ser avui els nostres interlocutors col·lectius en aquest diàleg (els partits polítics?, quines associacions?). És una altra manera de plantejar-se l'interrogant de qui és sensible actualment a una problemàtica religiosa. ¿O bé ens enfrontem amb una massa atomitzada, amb un conjunt d'individus aïllats als quals només es pot arribar pels mitjans de comunicació social?

Encara un últim camí de reflexió: hem de transformar l'Església per evitar contratestimonis que anul·lin els nostres possibles esforços. Això passa per plantejar-nos fins a quin punt les nostres comunitats cristianes són font d'evangelització, com ho eren les del Nou Testament. Quines de les nostres comunitats actuals juguen aquest paper? Què podem fer perquè les nostres comunitats recuperin aquesta capacitat d'anunci, de difusió de la fe?

Potser treballant aquests punts podrem avançar una mica en la tasca de retrobar els camins que permetin a l'Evangeli d'arribar al cor dels homes d'avui.

4VENTS

Barcelona: l'hora del Consell Pastoral?

A Barcelona, potser, és l'hora del Consell Pastoral diocesà. El cardenal Jubany va publicar ja fa dies una comunicació en què reconeixia que les coses s'havien aturat més del compte (entre la visita del papa, els seus treballs cardenalícs al Vaticà i —això, tanmateix, ell no ho deia explícitament— els rumors del seu possible «alt càrrec» a la Cúria que encetaria un probablement allargassat període de seu vacant). Reconeixia això, i parlava de reprendre la marxa i l'activitat.

A Barcelona, l'activitat ha de voler dir empènyer la lletra i l'esperit de l'Assemblea Diocesana. I empènyer, com a signe eficaç, el Consell Pastoral diocesà, que va acabar el seu funcionament en l'etapa provisional a finals del curs passat, i del qual després no se n'havia cantat més ni gall i gallina. Cosa terriblement significativa de la situació general, en què sembla que l'única possibilitat sigui anar reforçant les feines —bones feines— que es van mantenint, a manca

d'un camí pastoral general del bisbat. O sigui que a veure si és veritat això de la represa que diu el cardenal Jubany a la seva comunicació. Que prou falta ens fa.

Mentrestant, s'ha anat reunint també el Consell Presbiteral, amb el tema clau de l'atenció als preveres. A l'última reunió, es tractava que l'equip de govern de la diòcesi donés resposta a les qüestions que el Consell Presbiteral havia plantejat sobre aquest tema, que anaven des de l'atenció personal i sanitària, fins als criteris que se segueixen en els nomenaments, passant per la formació permanent i les reunions i trobades de preveres. La resposta de l'equip de govern va ser d'allò més vaga, de manera que el Consell va haver de reclamar una mica més de seriositat i concreció, perquè sinó quedava una sensació molt lamentable d'estar perdent el temps parlant de coses que després no servien de gairebé res.

Més enllà de tot això, tanmateix, hi ha les feines —bones feines— de què parlàvem abans. Un bon signe en deuen ser les celebracions de la Pasqua dels moviments de joventut. Ressenyem-ne dues. La de JOBAC, intensa, important per a la marxa d'aquest moviment ja tan profundament arrelat, i celebrativa. I la conjunta de MUEC i JOC —d'àmbit supradiocesà, però prou rellevant per a Barcelona—, que era una experiència inèdita i difícil d'en-

contre entre el món obrer i l'universitari, i que realment ha funcionat, i funcionat bé.

I un altre bon signe ho deuen ser també els aniversaris. Que són coses convencionals, però que ajuden a recordar que existim.

L'aniversari més antic, els cent anys de l'edifici del seminari —allò del «viejo caserón de la calle Diputación»—, obra d'Elies Rogent i obra de moltes generacions de vida diocesana, i sobretot de vida presbiteral. Un llibre de Mn. Joan Bada n'ha recollit la història, i un seguit d'actes de caire cultural i vocacional aniran omplint tot aquest any.

El segon aniversari és el del Centre de Pastoral Litúrgica: «XXV anys de treball», que diu l'eslògan. Des d'aquell *Monicions i pregàries per a la santa missa* de l'any 58, i des de la prehistòria de la represa del moviment litúrgic a Catalunya fins a les publicacions i activitats d'avui, tot un llarg camí de feina que ha volgut ser ben feta i útil. El 29 de gener va ser l'acte central de la celebració: eucaristia presidida pel cardenal Jubany, discurs del president Mn. Pere Tena, i una estoneta de menjar i beguda.

I el tercer aniversari, més petit i desconegut, segurament. És el de «Cristians pel Socialisme», que ha fet deu anys i ho ha celebrat amb una eucaristia i un sopar el 15 d'abril. Per Sant Josep de l'any 73 va néixer a-

quest moviment en un lloc que s'anomenà «Àvila» per despistar (perquè llavors calia despistar!). Un moviment que assenyalava que moltes coses havien canviat

a l'Església. I que, a deu anys, continuen havent canviat, encara que a vegades sembli que no ho hagi de semblar.

Josep Lligadas

Crònica d'Urgell

No volem ser el jòquer

Aquesta mateixa revista en el número 73-74 publicava una col·laboració signada per Raimon Ribera en què hom presenta un projecte de divisió eclesiàstica a Catalunya. L'autor demana opinions, detall que agraïm perquè dóna accés a dir-hi la nostra i també perquè demostra que la seva aportació no té aires de dogmatisme.

En la seva proposta la històrica diòcesi d'Urgell s'anomenaria «del Pirineu», com si fos l'única que limités amb aquestes muntanyes, i seria reduïda a les comarques de la Vall d'Aran, el Pallars Jussà i el Sobirà, l'Alt Urgell i la Cerdanya. Els actuals 7.630 qm² serien reduïts a 6.200, i tindria solament 63.500 habitants en lloc dels 140.000 actuals. Davant aquest projecte hem de fer les observacions següents:

1. Els actuals límits polítics de Catalunya no poden ser norma fixa per a les divisions eclesiàstiques, particularment per les seves arbitriietats.

2. Per damunt dels límits comarcals, que són en molts llocs establerts de forma artificial, hi ha els mapes naturals de la geografia, l'economia, les característiques lingüístiques, etc.

3. La finalitat de la proposta és un intent d'equilibri entre les diòcesis de Catalunya, dotze en total. A Barcelona, per raó de la seva densitat demogràfica, li són assignats cinc bisbats, a Urgell, amb comarques desèrtiques, li resten el 55% de la població. És clar, fins ara «l'equilibri» era engrandir la ciutat...

4. El bisbat d'Urgell pertany a la Catalunya històrica i no pot admetre desmembracions, i menys en la seva part meridional on les comarques de l'antic Com-

tat d'Urgell li donaren l'existència i el nom.

Agraïm l'aportació de l'autor del projecte, però creiem que no hi ha prou serietat en el seu mapa. S'han de tenir en compte la pastoral, la història, el tarannà, etc. I també la voluntat dels pastors i dels fidels. Ni ens resignem a ser el jòquer d'un trencaclosques muntat en un despatx de Barcelona.

Els aiguats

A hores d'ara parlar dels aiguats podria semblar un anacronisme. Però aquests tristos esdeveniments del dies 7 i 8 de novembre de 1982 han marcat el ritme fins i tot de la pastoral: ajudes, visites, informacions, homilies... I si aquí intentem prendre el pols de la vida eclesial, hem de parlar dels aiguats.

Primerament, constatar els incommensurables danys ocasionats, oblidats o ignorats moltes hores pels mitjans informatius i per les mateixes autoritats. En segon lloc informar de l'actuació de l'Església. Cal constatar que a l'hora de les emergències l'actuació personal del Sr. Bisbe fou decisiva per a salvar algunes vides. Càritas diocesana visità també immediatament les zones més afectades i planificà un projecte d'ajudes. Fins al moment present ja ha repartit gairebé 10 milions de pessetes. Aquests donatius s'han distribuït a través de les parròquies, considerant sobretot

les necessitats més urgents. Ara en una segona etapa destinarà també ajudes a projectes socials en la mesura de les seves possibilitats i d'acord amb d'altres subvencions. Tot això serà només un petit remei per als danys soferts per les comarques de la diòcesi. Hi ha danys que seran esborrats per les màquines i els diners (vies de comunicació, canals, marges de riu, etc.); hi ha, però, pèrdues que són irrecuperables i que no es limiten a la vintena de vides humanes per a les quals les comunitats cristianes han fet sufragis.

La paràbola de les àligues del Pirineu

Enguany el senyor Bisbe d'Urgell ha dedicat el mes de gener a l'estudi de qüestions eclesials particularment relacionades amb l'ecumenisme. Per això ha viatjat a Anglaterra i a Irlanda del Nord. El dia 4 arribà a Londres i posà la seva residència a St. Andrews House, a Westminster. Alternava els contactes amb personalitats catòliques i anglicanes i l'assistència a actes de pregària comunitària. A mitjan gener es traslladà a Liverpool. El dia 17, al palau de Lambeth, celebrà un encounter amb l'arquebisbe Robert Runcie, Primat de l'Església Anglicana. La darrera setmana visità Irlanda del Nord.

Mons. Martí diu que l'Església Anglicana que ell ha conegut té

influències protestants, però també una fidelitat a la tradició catòlica. El seu òrgan de poder és el Sínode. En aquest moment hi ha una notable efervescència religiosa. Parlant d'ecumenisme, el Bisbe d'Urgell ha constatat que els mateixos anglicans estan dividits entre ells, i que fer passos endavant, si no fossin seguits per la majoria, seria una solució pitjor. Hi ha, però, un gran esforç d'universalitat i d'ecumenisme. Catòlics i anglicans organitzen activitats conjuntes i tot el que poden fer conjuntament no ho fan mai separats. I en tot hi ha un admirable clima d'amistat. Mons. Martí parla amb entusiasme de les celebracions litúrgiques: la seva solemnitat, la música, els ornaments, etc.

Li he preguntat al Bisbe Joan:

—I les nostres comunitats cristianes del món rural, ¿poden aportar quelcom a l'ecumenisme?

Respon:

—L'ecumenisme compromet tota l'Església. Em van donar un missatge ecumènic per a les nostres esglésies: procureu ser flexibles i moderar les incompatibilitats entre les dues ales: dreta i esquerra, de la vostra Església. L'ecumenisme té el principi de la recerca de la veritat en la diversitat, i això no ha d'ésser solament un compromís tàctic, sinó que ha de tenir un fonament comú que accepti diferents tradicions i formes fins on sigui possible.

Un prevere, en acomiadar

Mons. Martí a Irlanda, li preguntà:

—Encara hi ha àligues al Pirineu?

Una pregunta ben suggestiva. El vol de l'àliga és el camí de l'encontre. S'ha de volar alt.

Pastoral social

Gosaria creure que, durant el primer trimestre de 1983, l'acció pastoral més important cal situar-la en l'àmbit social. El seu origen s'ha de trobar en l'Assemblea dels Cristians celebrada el novembre de 1981. Concretament, en la sessió de cloenda, celebrada a la Seu d'Urgell, un laic suggerí que, enfront de la problemàtica social dels nostres pobles, l'Església havia de donar una resposta. El plantejament, seriós i profund, ja el tenim aquí. La Delegació d'acció caritativa i social ha preparat uns fulletons amb uns esquemes d'estudi i reflexió per a ajudar a descobrir els problemes de les nostres comunitats, i a través dels preveres ha invitat els laics a participar en aquesta tasca.

En aquests moments cinc-cents cristians de la diòcesi s'han compromès en aquesta tasca de formació. Estan integrats en seixanta-cinc grups que es reuneixen periòdicament per a descobrir els plantejaments socials dels nostres pobles, la doctrina de l'Església i l'esforç que el creient d'avui ha de fer per acostar-se

al germà que sofreix. Després de les trobades locals, vindran les reunions a nivell de zona i finalment la general. Hom pot qualificar aquest treball únicament de mentalitzador. Mitjançant la reflexió i la pregària el cristià descobreix la seva vocació apostòlica. Bon nombre dels assistents a aquestes trobades ja havien participat a les reunions preparatòries de l'Assemblea dels Cristians; altres formen part dels consells parroquials de pastoral, altres integren associacions de pares, etc. També hi participen alguns mestres i alumnes de COU. S'ha endegat una acció pastoral d'àmbit diocesà que pot marcar una fita en la marxa de l'Església d'Urgell.

Reforma litúrgica? Sí, però...

Enguany es compliran els primers vint anys de la reforma litúrgica. El papa Pau VI signà la Constitució sobre Sagrada Litúrgia el dia 5 de desembre de 1963, una de les reformes més importants del Vaticà II i la més palpable per al poble.

Quins en són els fruits en una diòcesi rural del Pirineu català? De bon començament el poble senzill acceptà amb goig els canvis, particularment per l'acostament que li significaven als misteris sagrats. Després ha vingut una mena de desencís, particularment per part d'aquelles perso-

nes que no aconseguiren arribar a les arrels doctrinals de la reforma. Era la condició necessària per aconseguir la nova actitud en les celebracions. Acompanyada, naturalment, de la fe. Aquelles persones que en principi només eren atretes per les innovacions, avui estan en el desencís. Hi ha, però, un bon nombre de cristians que han aprofundit la reforma i avui participen en la litúrgia amb una nova actitud. En les nostres comunitats rurals s'ha de continuar encara urgint la participació activa. No hem arribat a les metes assenyalades pel Concili, però hem avançat molt. L'assemblea va prenent consciència de si mateixa.

La reforma exigia un canvi de mentalitat no solament en el celebrant, sinó també en el poble. Són necessaris també canvis importants en els llocs i en els objectes sagrats, a fi que els signes siguin més comprensibles. I en un bisbat amb més d'un miler de temples, no solament és un problema litúrgic, sinó fins i tot econòmic. Déu n'hi do del que hem fet! S'ha de continuar endavant.

Altres notícies

Any Sant. En la darrera reunió del Col·legi d'Arxiprestos el Vicari General presentà la doctrina del tema, remarcant el seu aspecte penitencial i de participació en els fruits de la Redemp-

ció. Els llocs on els cristians d'Urgell podran guanyar el jubileu són: la catedral, Núria, Sant Crist de Balaguer i Meritxell.

Enquesta sobre el compliment dominical. La Delegació de litúrgia prepara la realització de l'enquesta que es farà el diumenge dia 17 d'abril.

Nou Codi de Dret Canònic. També en el Col·legi d'Arxipresbiteros fou presentat el nou Codi de Dret Canònic. Els dies 29, 30 i 31 d'agost, al seminari diocesà, Mn. Martínez Sistach dirigirà unes xerrades sobre aquest tema. Hi seran convidats els preveres, els religiosos, les religioses i els laics.

Missa crismal. Com és tradicional, s'ha celebrat el dilluns sant, a la catedral, amb assistència de setanta preveres, la meitat del presbiteri diocesà. El tema de l'homilia del Bisbe Joan ha estat una exhortació a l'estudi i al

conreu de la vida espiritual del prevere, sempre en col·laboració amb els companys.

Setmana santa. No s'ha conegut cap mena de crisi en l'aglomeració de persones a les comarques de la muntanya: Vall d'Aran, Pallars, Cerdanya, Alt Urgell... La majoria «passen» de les celebracions pasquals, però són força els cristians de la ciutat que, amb devoció eloqüent, participen en les nostres litúrgies. En molts casos hi ha una total integració a l'assemblea i un admirable testimoni de fe.

S'han celebrat dues pasqües juvenils. La de Tremp, en la seva sisena edició, aplegà un centenar de joves de la diòcesi. Al convent dels Germans Maristes de Les Avellanes hi assistiren cinc-cents joves, la majoria de centres extradiocesans. Una experiència que va endavant.

Antoni Mirabet

COL.LABORADORS D'AQUEST NÚMERO:

Mercè Arnau (assistent social, Barcelona), Salvador Bardulet (antic consiliari de la JOC, rector de Manlleu), Jordi Bertran (antic consiliari diocesà de la JOC, Barcelona), Gaietà de Casacuberta (consiliari general de la JOC, Barcelona), Josep Farràs (capellà en el treball i membre d'HOAC, Barcelona), Josep Fernández (vice-president de la JOBAC, Cornellà), Rafael Hinojosa (antic responsable diocesà de la JOC, Barcelona), Josep Hortet (vicari episcopal de la zona Barcelona-est), Lleonard Ramírez (antic militant de la JOC i membre d'ACO, Barcelona), Raimon Ribera (del Moviment Cristià de Professionals, Barcelona), Ernestina Ródenas (antiga responsable de la JOC de Catalunya i membre d'ACO, Barcelona), Josep M. Rovira Belloso (professor de la Facultat de Teologia, secció St. Pacià, Barcelona), Josep M. Totosa (director de «Quaderns»), Maribel Viedma (responsable de JOC, Granollers).

CORRESPONSALS D'AQUEST NÚMERO:

Antoni Mirabet (Urgell), Josep Lligadas (Barcelona).

Materials del CEP

DE LA REVISTA «QUADERNS DE PASTORAL»

58. Moment present de l'Església catalana (113 pp., 200'—)
59. Entre el desencant i l'esperança (103 pp., 150'— ptes.)
60. Taizé: una interpretació (61 pp., 150'— ptes.)
61. Damià Estela, testimoni d'excepció (81 pp., 150'— ptes.)
62. Assemblees a l'Església catalana (104 pp., 150'— ptes.)
64-65. Vida de fe i presència en el món (148 pp., 250'— ptes.)
66. Preglar amb el poble (108 pp., 200'— ptes.)
67. Mossèn Antoni Batlle (108 pp., 200'— ptes.)
69-70. Els Consells pastorals (146 pp., 300'— ptes.)
71. Cristians catalans al Tercer món (117 pp., 300'— ptes.)
72. Pastoral del bateig (80 pp., 250'— ptes.)
73-74. Qüestions sobre la parròquia (132 pp., 350'— ptes.)
75-76. El servei de la caritat (130 pp., 350'— ptes.)

FULLETONS PER A GRUPS, JORNADES, SESSIONS...

- Cristians en el món. Recull de testimonis (50 pp.) (exhau.)
L'evangelització, urgència cristiana (20 pp., 50'— ptes.)
Els cristians i l'escola, per J. M. Vilaseca Marcet i J. M. Totosaus (65 pp., 100'— ptes.)
Preglar en un món secularitzat, per Joan Llopis (40 pp., 100'— ptes.)
Laics amb missió pastoral, per Fermí Casal, Casimir Martí i Ramon Prat (28 pp., 50'— ptes.)
Aparellament i matrimoni (26 pp., 50'— ptes.)
Acol·lir els divorciats a l'Església, per J. Huguet (22 pp., 50'—)
El moment present de l'Església Catalana (35 pp., 75'—)

APUNTS PER A LES CLASSES (multicopiats)

- Introducció als llibres històrics de l'Antic Testament, per G. Camps, H. Ragner, R. de Sivatte i R. Vives (60 pp., 250'— ptes.)
Introducció al missatge dels profetes, per G. Camps, P. Franquesa, J. A. Miró i R. de Sivatte (70 pp., 250'— ptes.)
Introducció a la pregària dels salms, per Gulu Camps (42 pp., 200'— ptes.)
Preglar amb els salms, per Hilari Ragner (31 pp., 150'— ptes.)
Els llibres sapiencials, per G. Camps, S. Pié, H. Ragner i R. de Sivatte (36 pp., 150'— ptes.)
Introducció a l'evangeli de Marc, per Lluís Tuñí (60 pp., 250'— ptes.)
Fets dels apòstols, per Joan Vernet (50 pp., 250'— ptes.)
Els evangelis de la infància de Jesús, per Fermí Casal (44 pp., 200'— ptes.)
Jesús en el marc del seu temps, per Ignasi Ricart (40 pp., 200'— ptes.)
Pregària i psicologia, per Joan Llopis (25 pp., 100'— ptes.)
Itinerari sacramental, per Joan Llopis (40 pp., 150 ptes.)
Comunitat i ministeris, per Joan Llopis (45 pp., 200'— ptes.)
Dossier de les Jornades de Pastoral Rural de la Selva del Camp, setembre 1978 (30 pp., 75'— ptes.)

Els podeu adquirir a: c/. Rivadeneyra, 6, 3.º

SUMARI

PÒRTIC

Les lliçons de Cardijn	1
------------------------	---

TESTIMONIS

Cardijn i l'evangelització del món obrer a Catalunya, per Josep M. Totosaus	4
Vida i acció de Joseph Cardijn, per Josep Hortet	9
Taules cronològiques	17
Primers passos de la J.O.C. a Catalunya, per Josep M. Totosaus	26
El Dr. Tarrés i la J.O.C., per Mercè Arnau	34
Trenta anys després, per Lleonard Ramírez	38
De Lleida a Suïssa, al servei de la J.O.C., per Ernestina Ródenas	42
Com hem estat evangelitzats, per Josep Farràs	47
Ens manca un Cardijn, per Rafael Hinojosa	51
Una Església que neixia cada dia, per Jordi Bertran	53
Els darrers anys, per Maribel Viedma	55
Les fecundes intuïcions de Cardijn, per Salvador Bardulet	58
Des de la teologia, per Josep M. Rovira Belloso	62
Homenatge d'un consiliari, per Gaietà de Casacuberta	67
Els nostres moviments de joves cristians, per Josep Fernández	70

TEXTOS

Una carta de Mn. Pere Tarrés	73
------------------------------	----

QÜESTIONS

Actituds pastorals davant d'una nova situació	76
Sobre l'evangelització, per Raimon Ribera	81

QUATRE VENTS

Barcelona: l'hora del Consell Pastoral?, per Josep Lligadas	86
Crònica d'Urgell, per Antoni Mirabet	88

QUADERNS DE PASTORAL. Publicació bimestral.

Director: Josep M. Totosaus.

Redacció i Administració: Centre d'Estudis Pastorals, Rivadeneyra núm. 6, 3.er - Tel. 317 48 58 - Barcelona-2.

Preu de subscripció: 1.250'— ptes. l'any.

Dipòsit legal: B. 25.506 - 1969.

Impressió: I. G. Santa Eulàlia - c. Sant Joan Bosco, s/n. - Santa Eulàlia de Ronçana.

Amb llicència eclesiàstica.

ABRIL 1983